

รายงานผลการอบรม

“การสอนเพศวิถีศึกษา” การพัฒนาการเรียนรู้รูปแบบ E-Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้สอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ปีการศึกษา ๒๕๖๓ ซึ่งเป็นหลักสูตรออนไลน์

นางสาวกชพร หมูนหลี

ตำแหน่งครูผู้ช่วย

โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

โครงการพัฒนารูปแบบกระบวนการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการพัฒนาครูให้บุคคลกรมีประสิทธิภาพสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ดำเนินการโครงการพัฒนารูปแบบกระบวนการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประชาสัมพันธ์ให้ครูได้เลือกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ มากมายของหลายสถาบัน เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองตามต้องการรายบุคคล

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้รายงานได้เลือกอบรมหลักสูตร “การสอนเพศวิถีศึกษา : การพัฒนาการเรียนรู้รูปแบบ E-Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้สอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ปีการศึกษา 2563 ซึ่งเป็นหลักสูตรออนไลน์ เมื่อผ่านการอบรมเรียบร้อยแล้ว จึงขอเสนอผลการประชุม อบรมเพื่อขยายผลการเรียนรู้ต่อไป

นางสาวกชพร หมุนหลี่
ผู้รายงาน

บันทึกรายงานผลการไปราชการ / การอบรมสัมมนา / การศึกษาดูงาน ของบุคลากร
โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

วันที่ 19 เดือน มกราคม พ.ศ. 2564

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์)

ตามที่ข้าพเจ้า นางสาวกชพร วัฒนาลี ตำแหน่งครูผู้ช่วย โรงเรียนวัดท่าไทร (ดิตถานุเคราะห์) ได้เข้าร่วมประชุม อบรมโครงการพัฒนารูปแบบครบวงจร ประจำปี 2564 หลักสูตร “การสอนเพศวิถีศึกษา : การพัฒนาการเรียนรู้รูปแบบ E-Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้สอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ปีการศึกษา 2563 ซึ่งเป็นหลักสูตรออนไลน์ ระหว่างเดือนสิงหาคม 2562 ที่ผ่านมา และได้รับการ อนุมัติแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถพิมพ์ฉบับร่าง การสำเร็จการศึกษา หลักสูตร “การสอนเพศวิถีศึกษา : การพัฒนาการเรียนรู้รูปแบบ E-Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้สอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตในระบบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน” ปีการศึกษา 2563 ซึ่งเป็นหลักสูตรออนไลน์ ในวันที่ 8 มกราคม พ.ศ.2564

บัดนี้การอบรมออนไลน์ หลักสูตร “การสอนเพศวิถีศึกษา : การพัฒนาการเรียนรู้รูปแบบ E-Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้สอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ปีการศึกษา 2563 ซึ่งเป็นหลักสูตรออนไลน์ ดังกล่าวได้เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ข้าพเจ้าขอรายงานการอบรมดังนี้

สรุปจุดประสงค์ของการอบรม

เมื่อจบการเรียนรู้หน่วยที่ 1 ท่านจะสามารถ

1. อธิบายความหมายของ "เพศวิถี" และบอกขอบเขตเนื้อหาของ "เพศวิถีศึกษา"
2. วิเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ ของการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาและผลกระทบ
3. กำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาที่คำนึงถึงความสำคัญและผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

เมื่อจบการเรียนรู้หน่วยที่ 2 ท่านจะสามารถ

1. วิเคราะห์การเรียนรู้-รับรู้เรื่องราวของตนเอง
2. แยกแยะข้อเท็จจริง ความเชื่อ และมายาคติในเรื่องเพศของตน
3. วิเคราะห์ผลกระทบของความเชื่อ และอคติในเรื่องเพศ (เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ความรุนแรงทางเพศ ความรุนแรงทางเพศ)

เมื่อจบการเรียนรู้หน่วยที่ 3 ท่านจะสามารถ

1. อธิบายอิทธิพลทางสังคม วัฒนธรรม กระบวนการเลี้ยงดู และความคาดหวังที่ส่งผลต่อความเป็นหญิงความเป็นชาย
2. เปรียบเทียบค่านิยมเรื่องเพศในสังคมไทยที่ส่งผลด้านบวก และด้านลบต่อพฤติกรรมทางเพศ และสุขภาพทางเพศ
3. ระบุแนวทางการสร้างการเรียนรู้ในเรื่องคุณค่า คุณลักษณะ ทักษะที่ส่งผลต่อสุขภาวะทางเพศของบุคคล และสังคม และการอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียม

เมื่อจบการเรียนรู้หน่วยที่ 4 ท่านจะสามารถ

1. ทบทวนให้รู้ทักษะของตนเอง ที่สร้างความรู้สึก ไม่สะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ
2. เลือกคำพูดและท่าทีในการสื่อสาร ที่สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้เพศวิถีศึกษา ทั้งในห้องเรียนและบริบทอื่นๆ

เมื่อจบการเรียนรู้หน่วยที่ 5 ท่านจะสามารถ

1. อธิบายรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์
2. วิเคราะห์รูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้เพศวิถีศึกษา
3. ระบุทัศนคติและทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้จัดการเรียนรู้จากประสบการณ์
4. ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

เมื่อจบการเรียนรู้หน่วยที่ 6 ท่านจะสามารถ

1. อธิบายวิธีการสร้างความรู้สึกที่ปลอดภัย
2. บอกวิธีสร้างการมีส่วนร่วมและการใช้คำถามและการตอบรับ
3. แยกแยะลักษณะคำถามที่ท่านใช้ประจำ และคำถามที่ไม่คุ้นเคย

เมื่อจบการเรียนรู้หน่วยที่ 7 ท่านจะสามารถ

1. วิเคราะห์ความกังวลใจของวัยรุ่นที่เผชิญปัญหาเมื่อต้องเข้าสู่กระบวนการช่วยเหลือ
2. อธิบายหลักการและทักษะพื้นฐานการให้ความช่วยเหลือรายบุคคล รวมทั้งแหล่งข้อมูล เครื่องมือเพิ่มเติม
3. สามารถเชื่อมต่อการช่วยเหลือรายบุคคลในกรณีเรื่องเพศ และการตั้งครรภในวัยเรียนกับการสร้างระบบสนับสนุนในโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลได้

เมื่อจบการเรียนรู้หน่วยที่ 8 ท่านจะสามารถ

1. วางแผนการทำงานเรื่องเพศในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ
2. ระบุบทบาทผู้เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนเรื่องเพศในสถานศึกษา
3. วิเคราะห์และวางแผนการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาภายใต้บริบทของโรงเรียนตนเองได้ ครบทั้ง 6 มิติของเพศวิถีศึกษา
4. มีแนวทางดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาทางเพศได้อย่างเหมาะสมกับเงื่อนไขของแต่ละบุคคล โดยคำนึงถึงสิทธิทางการศึกษาและสิทธิด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน
5. มีแนวทางสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการทำงานเรื่องเพศ

แนวคิดหลักในการพัฒนาการเรียนรู้เรื่อง “เพศวิถีศึกษา”

(Key Concepts in Comprehensive Sexuality Education Program)*

๑. พัฒนาการของมนุษย์ (Human Development)

- ๑.๑ สรีระร่างกายที่เกี่ยวข้องกับการสืบพันธุ์ | Reproductive and Sexual Anatomy and Physiology
- ๑.๒ การสืบพันธุ์ | Reproduction
- ๑.๓ การเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าสู่วัยหนุ่มสาว | Puberty
- ๑.๔ ภาพลักษณ์ต่อร่างกาย | Body Image
- ๑.๕ ตัวตนทางเพศ | Gender Identity
- ๑.๖ รสนิยมทางเพศ | Sexual Orientation

๒. สัมพันธภาพ (Relationships)

- ๒.๑ ครอบครัว | Families
- ๒.๒ มิตรภาพ | Friendship
- ๒.๓ ความรัก | Love
- ๒.๔ ความสัมพันธ์แบบโรแมนติก และการคบหาใจกัน | Romantic Relationship & Dating
- ๒.๕ การแต่งงานและการตกลงใช้ชีวิตร่วมกัน | Marriage and Lifetime Commitments
- ๒.๖ การเลี้ยงดูลูก | Raising Children
- ๒.๗ การอดกลั้น การนับรวม การเคารพ | Tolerance, Inclusion, Respect

๓. ทักษะส่วนบุคคล (Personal Skills)

- ๓.๑ การให้คุณค่า | Values
- ๓.๒ การตัดสินใจ | Decision-making
- ๓.๓ การสื่อสาร | Communication
- ๓.๔ การยืนยันความคิด ความต้องการ ความรู้สึกของตนเอง | Assertiveness
- ๓.๕ การต่อรอง | Negotiation + ทักษะการปฏิเสธ | Refusal Skills
- ๓.๖ การหาความช่วยเหลือ | Looking for Help

* Guidelines for Comprehensive Sexuality Education (Kindergarten-12th Grade), National Guideline Task Force, SIECUS,

๓.๗ บรรทัดฐานของสังคมและอิทธิพลเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมทางเพศ | Norms and Peer Influence on Sexual Behaviors

๓.๘ การเท่าทันสื่อและเพศวิถี | Media Literacy and Sexuality

๔. พฤติกรรมทางเพศ (Sexual Behavior)

๔.๑ ชีวิตทางเพศตลอดช่วงชีวิต | Sexuality Throughout Life

๔.๒ การช่วยตัวเอง | Masturbation

๔.๓ พฤติกรรมทางเพศที่แสดงออกต่อกัน | Shared Sexual Behavior

๔.๔ การละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ | Sexual Abstinence

๔.๕ การตอบสนองทางเพศของมนุษย์ | Human Sexual Response

๔.๖ จินตนาการ (Fantasy) จินตนาการทางเพศเป็นเรื่องปกติ

๔.๗ การเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ (Sexual Dysfunction)

๕. สุขภาพทางเพศ (Sexual Health)

๕.๑ อนามัยเจริญพันธุ์ | Reproductive Health

๕.๒ การคุมกำเนิด | Contraception + การป้องกันการตั้งครรภ์ | Pregnancy Prevention

๕.๓ การตั้งครรภ์ และการฝากครรภ์ | Pregnancy and Prenatal Care

๕.๔ การทำแท้ง | Abortion

๕.๕ การติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ | STIs + ความเข้าใจ, การตระหนักรู้, และการลดโอกาสเสี่ยงต่อการรับเชื้อ STIs and HIV | Understanding, Recognizing and Reducing the Risk of STIs, including HIV

๕.๖ เชื้อเอชไอวีและเอดส์ | HIV and AIDS + การตีตราเรื่องเอชไอวี/เอดส์, การดูแล, การรักษา และการสนับสนุน | HIV and AIDS Stigma, Care, Treatment and Support

๕.๗ การล่วงละเมิดทางเพศ | Sexual Abuse, assault, violence, harassment

๕.๘ การยินยอมพร้อมใจ, พื้นที่ส่วนตัว และ สิทธิในเนื้อตัวร่างกาย | Consent, Privacy and Bodily Integrity

๕.๙ การใช้ ICTs อย่างปลอดภัย | Safe use of Information and Communication Technologies (ICTs)

๖. สังคมและวัฒนธรรม (Society and Culture)

๖.๑ เพศวิถีและสังคม | Sexuality and Society

เนื้อหาประกอบการอบรมออนไลน์

๖.๒ บทบาททางเพศ | Gender Roles

๖.๒.๑ การประกอบสร้างของสังคมในเรื่องเพศสภาพและบรรทัดฐานชายหญิง | The Social Construction of Gender and Gender Norms

๖.๒.๒ ความเท่าเทียมทางเพศ การเหมารวมและอคติทางเพศ | Gender Equality, Stereotypes and Bias

๖.๒.๓ ความรุนแรงทางเพศสภาพ | Gender-based Violence

๖.๓ เพศวิถีและกฎหมาย | Sexuality and Law

๖.๔ เพศวิถีและศาสนา | Sexuality and Religion

๖.๕ ความหลากหลาย | Diversity

๖.๖ เพศวิถีและศิลปะ | Sexuality and the Arts

๖.๗ เพศวิถีและสื่อ | Sexuality and the Media

๖.๘ เพศวิถีและสิทธิมนุษยชน | Sexuality and Human Rights

เราสอนเพศศึกษาแบบไหน

เปรียบเทียบหลักสูตรเพศศึกษาแบบเพศศึกษารอบด้าน กับเพศศึกษาแบบห้ามมีเพศสัมพันธ์จนกว่าจะแต่งงาน

เพศศึกษารอบด้าน (Comprehensive Sex Education)	เพศศึกษาแบบห้ามมีเพศสัมพันธ์จนกว่าจะแต่งงาน (Abstinence-Only-Until-Marriage)
สอนให้เห็นว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมชาติความต้องการทางเพศเป็นเรื่องปกติ และเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่มีสุขภาพ	สอนให้เห็นว่าเพศสัมพันธ์ที่อยู่นอกเหนือจากการครองคู่สมรสเป็นอันตรายต่อชีวิต จิตใจและความผาสุกของสังคม
สอนให้เห็นว่าการไม่มีเพศสัมพันธ์คือวิธีที่ได้ผลที่สุดต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมทั้งเอดส์	สอนให้เห็นว่าการละเว้นไม่มีเพศสัมพันธ์จนกว่าจะแต่งงานคือพฤติกรรมทางเพศอย่างเดียวยุติเป็นที่ยอมรับ
สอนให้ตระหนักถึงการให้คุณค่า และตระหนักถึงสิ่งที่ตนเองให้คุณค่า ควบคู่ไปกับการเข้าใจว่าครอบครัวและชุมชนที่เราอยู่ให้คุณค่าต่อสิ่งนั้นอย่างไร	สอนให้เห็นว่าควรให้คุณค่าแก่สิ่งที่ถูกต้องดีงามที่มีได้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น สำหรับทุกคน
ให้สาระที่หลากหลายเกี่ยวกับเรื่องเพศ ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการธรรมชาติในเรื่องเพศของมนุษย์ สัมพันธภาพ ทักษะส่วนบุคคล การแสดงออกในเรื่องเพศ สุขภาพทางเพศมิติด้านสังคม วัฒนธรรมของเรื่องเพศ	ตอกย้ำประเด็นการรักษาพรหมจรรย์ และผลร้ายต่างๆ ของการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่แต่งงาน
ให้ข้อเท็จจริงตรงไปตรงมาไม่บิดบังในเรื่องการทำแท้ง การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองความพึงใจและรสนิยมทางเพศแบบต่างๆ พยายามหลีกเลี่ยงที่จะพูดถึงเรื่องดังกล่าว	พยายามหลีกเลี่ยงที่จะพูดถึงเรื่องดังกล่าว
ให้ข้อมูลทางบวกเกี่ยวกับเรื่องเพศ การแสดงออกทางเพศ ควบคู่ไปกับผลดีของการรักษาพรหมจรรย์	ให้ข้อมูลเชิงตำหนิ บ่อนทำลาย เพื่อส่งเสริมการรักษาพรหมจรรย์ และไม่ส่งเสริมการแสดงออก หรือแสดงความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ
สอนให้รู้ว่าการใช้ถุงยางและสารหล่อลื่นอย่างถูกต้อง จะทำให้สามารถลดความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ แม้ว่าจะไม่ประกันความเสี่ยงได้ ๑๐๐%	เน้นประเด็นว่าไม่สามารถเชื่อมั่นในถุงยางอนามัย เพราะไม่สามารถประกันความปลอดภัย และมักจะขยายภาพความล้มเหลวของถุงยางอนามัยให้เกินจริง

เนื้อหาประกอบการอบรมออนไลน์

สอนให้รู้ว่าการใช้วิธีการคุมกำเนิดสมัยใหม่สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ได้อย่างไร	ไม่พยายามพูดถึงวิธีคุมกำเนิดให้รู้ว่าจะปฏิบัติได้อย่างไร ยกเว้นเรื่องถุงยางและความไม่ปลอดภัยของถุงยาง
ให้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ รวมทั้งการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงทำได้อย่างไรบ้าง	ให้ข้อมูลที่ชัดเจน และมักจะขยายความในเรื่องการติดเชื้อด้วยข้อมูลที่เกินจริง และมักพยายามทำให้ผู้เรียนเชื่อว่าถ้ามีเพศสัมพันธ์โดยไม่แต่งงานจะได้รับผลจากโรคร้ายเหล่านั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้
สอนให้ตระหนักว่า คำสอนและคุณค่าทางศาสนาที่บุคคลยึดถือมีส่วนกำหนดการดำเนินชีวิต และการแสดงออกทางเพศของบุคคลอย่างไร และให้โอกาสผู้เรียนได้สำรวจความคิด ความเชื่อของตน และครอบครัวต่อเรื่องนี้	มักจะนำคำสอนมาใช้เป็นเครื่องตอกย้ำ จูงใจให้เชื่อถือ และปฏิบัติ และสร้างความรู้สึกบาปผิด เมื่อไม่ปฏิบัติตามที่พึงเป็น
สอนให้เห็นว่าเมื่อเด็ก/วัยรุ่นหญิงตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ และไม่พร้อม มีทางเลือก ไม่ว่าจะเป็นการอุ้มครภ์จนครบกำหนดคลอดและเลี้ยงดูทารก หรือเมื่อคลอดแล้วอาจหาทางให้ทารกแก่ผู้อุปถัมภ์อื่น หรืออาจยุติการตั้งครรภ์ด้วยการทำแท้งหากไม่พร้อมจริงๆ	สอนให้เห็นว่าหากเด็ก/วัยรุ่นหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ มีเพียงหนทางเดียวคือต้องอุ้มครภ์จนคลอดและต้องเลี้ยงดูบุตรหรือหาผู้อุปถัมภ์ ทางเลือกของการทำแท้งเป็นบาปผิดร้ายแรง และยอมรับไม่ได้

แปลและเรียบเรียงจาก *Advocates for Youth, 2000 M Street, N.W., Suite 750, Washington, D.C. 20036 USA.,*

www.advocatesforyouth.org

หลักการสำคัญของการให้การศึกษาเรื่องเพศและสุขศึกษา (Puberty and Health Education - PHE) ที่ครอบคลุมประเด็นเพศสภาพที่หลากหลาย

โดยทั่วไป การให้การศึกษาเรื่องเพศและสุขศึกษา (PHE) เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ลักษณะเฉพาะของเพศหญิงชาย อารมณ์ และความสัมพันธ์ แต่ประเด็นเพศสภาพ (Gender) กลับไม่ได้รับความสำคัญ หรือถูกกล่าวถึงน้อยมากแม้กระทั่งในหลักสูตรสุขศึกษาที่มีเนื้อหาครอบคลุมรอบด้าน

การให้การศึกษาเรื่องเพศและสุขศึกษา (PHE) ที่ครอบคลุมเนื้อหาเรื่องเพศสภาพที่หลากหลายอย่างชัดเจนมีประโยชน์ต่อนักเรียนทุกคน นอกจากเป็นการแสดงถึงการยอมรับและยืนยันตัวตนของนักเรียนทุกคนแล้ว การรับรู้ถึงการยอมรับและเห็นตัวเองปรากฏหรือเป็นส่วนหนึ่งในเนื้อหาหลักสูตรมีแนวโน้มที่จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน เยาวชนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลที่ถูกต้องรอบด้านเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องร่างกายและเรื่องสัมพันธ์ภาพที่จะส่งผลดีกับตนเอง นอกเหนือจากการเรียนรู้เพื่อเข้าใจพัฒนาการที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองแล้ว ความเข้าใจถึงประสบการณ์ที่แตกต่างหลากหลายที่แต่ละคนต้องเผชิญเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็เป็นอีกเรื่องที่สำคัญ

ในช่วงการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่วัยรุ่นที่นักเรียนต้องพยายามรับมือและทำความเข้าใจกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งทางร่างกายและอารมณ์ความรู้สึก การไม่สามารถเข้าถึงเนื้อหาวิชาสุขศึกษาที่ครอบคลุมถึงเรื่องเพศสภาพที่หลากหลายในจังหวะเวลาสำคัญของชีวิตที่คนๆ หนึ่งกำลังค้นหาคำตอบว่าเราคือใครและจะเชื่อมสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างไร อาจทำให้เยาวชนหลายคนรู้สึกโดดเดี่ยว จากการถูกทำให้รู้สึกและถูกทำให้เชื่อว่าพวกเขาไม่มีที่ทางของตนเองบนโลกใบนี้

ความรู้สึกโดดเดี่ยวและการถูกมองไม่เห็นนี้ เป็นความรู้สึกที่มักเกิดขึ้นกับกลุ่มนักเรียนที่เป็นคนข้ามเพศ หรือมีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้รวมถึงความกดดันที่เกิดจากการถูกตีตราและการเลือกปฏิบัติที่เกิดขึ้นโดยทั่วไป มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์ที่น่าตระหนกด้านสุขภาพและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนกลุ่มนี้

อย่างไรก็ดี ผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์เหล่านี้สามารถป้องกันได้ งานวิจัยได้แสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนกึ่งกลางของโรงเรียนและครอบครัวที่มีต่อนักเรียนข้ามเพศช่วยบรรเทาความเสี่ยงด้านสุขภาพจิตที่อาจเกิดขึ้น พลังของ

เนื้อหาประกอบการอบรมออนไลน์

โรงเรียนในการสร้างการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นต่อชีวิตของเยาวชนด้วยการสะท้อนประสบการณ์ของเพศวิถีที่หลากหลายผ่านหลักสูตรและกระบวนการสนับสนุนอื่น ๆ มีมากกว่าที่คาด กล่าวให้ถึงที่สุด การจัดการเรียนรู้เรื่องเพศและสุขภาพที่คำนึงถึงเพศสภาพและความหลากหลายทางเพศเป็นการการยืนยันการมีอยู่ของตัวตนสำหรับเยาวชนทุกคน มากกว่านั้น ยังเป็นการช่วยชีวิตสำหรับบางคนอีกด้วย

หลักการสำคัญ ๕ ข้อของการให้การศึกษาเรื่องเพศที่คำนึงถึงเพศสภาพที่หลากหลาย

หลักการต่อเป็นนี้เป็นแนวทางในการถ่ายทอดมุมมอง ภาษา และแนวปฏิบัติที่จะสร้างความมั่นใจว่า จะไม่มีนักเรียนคนใดถูกตีตราหรือถูกมองไม่เห็นในช่วงที่พวกเขาเรียนรู้และเติบโตเข้าสู่วัยรุ่น หลักการเหล่านี้วางอยู่บนพื้นฐานของการออกแบบที่คำนึงถึงทุกโรงเรียนและทุกชุมชน โดยตระหนักดีว่า การเรียนการสอนเรื่องเพศและสุขภาพอาจแตกต่างกันไปในแต่ละโรงเรียน

อย่างไรก็ดี ไม่ว่าเรื่องเพศและสุขภาพจะถูกสอนอย่างไร คนหนุ่มสาวทุกวันนี้ต่างเติบโตในยุคสมัยที่เห็นความซับซ้อนของเพศสภาพและเพศวิถีเป็นความจริงของชีวิต ร้อยละ ๕๖ ของเด็กอายุ ๑๓ ถึง ๒๐ ปีกล่าวว่าพวกเขารู้จักคนที่ใช้สรรพนามที่เป็นกลางทางเพศ เช่น “เขา” และร้อยละ ๗๔ กล่าวว่าพวกเขายอมรับคนที่มีความหลากหลายทางเพศที่ “ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานเดิมของสังคม (หญิง-ชาย)” ได้มากกว่าความรู้สึกรับได้ในปีที่ผ่านมา

นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ต่างเติบโตท่ามกลางโลกที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยผ่านพบประสบการณ์ตรงจากครอบครัว วัฒนธรรมที่เป็นกระแสนิยม สังคมออนไลน์ และกลุ่มเพื่อน การให้การศึกษาเรื่องเพศที่คำนึงถึงเพศสภาพที่หลากหลาย (PHE) จึงให้ความสำคัญกับพัฒนาการของภูมิทัศน์ในเรื่องเพศสภาพผ่านหลักการห้าข้อที่จะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนทุกคน

๑. การวางรากฐานความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศสภาพ

ความรู้เรื่องเพศสภาพช่วยให้นักเรียนมีกรอบแนวคิดพื้นฐานและคำศัพท์ในการทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ตลอดจนการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างความเข้าใจและความรู้สึกสะกดใจกับเส้นทางการเติบโตของตนเอง รวมทั้งความแตกต่างหลากหลายของเส้นทางการเติบโตที่อาจพบเจอในกลุ่มเพื่อนๆ

๒. การแยกแยะ “แบบแผน” กับ “กฎ”

การตระหนักรู้และเข้าใจแนวคิดของ “แบบแผน v.s. กฎ” ช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงประสบการณ์และการแสดงออกที่หลากหลายของเพศสภาพ หากเราให้เวลาในการคิดใคร่ครวญ กระทั่งเด็กเล็กๆ ก็สามารถมองเห็นและบอกได้ถึงการเหมารวมและมายาคติทางเพศจำนวนมาก ที่ไม่เป็นความจริงไม่ว่าจะ

เนื้อหาประกอบการอบรมออนไลน์

กับตนเองหรือกับเพื่อนๆ ร่วมชั้น รวมทั้งมีประสบการณ์ตรงหรือเห็นประสบการณ์ของเพื่อน ที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนหรือภาพเหมารวมในเรื่องเพศ การยอมรับความแตกต่างหลากหลายตามธรรมชาติเปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้เรียนรู้ที่จะยอมรับตนเองและคนอื่นๆ ในสิ่งที่แต่ละคนเป็น

๓. การให้ความสำคัญกับ สรีรวิทยา มากกว่า เพศสภาพ

การให้การศึกษาเรื่องเพศที่คำนึงถึงเพศสภาพที่หลากหลาย เน้นการถ่ายทอดคำสำคัญและคำจำกัดความที่ช่วยสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนในเรื่องการทำงานของระบบและกลไกทางร่างกายของมนุษย์ โดยปราศจากการให้ความหมายและระบุความเป็นเพศสภาพ กล่าวโดยสรุป คือ การอธิบายถึงลักษณะองค์ประกอบ และหน้าที่ของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยไม่จำเป็นต้องเชื่อมโยงอวัยวะส่วนต่างๆ กับการเป็นเพศใดเพศหนึ่ง

๔. การอธิบายถึงพัฒนาการที่หลากหลายในการเติบโตเป็นผู้ใหญ่

ความท้าทายสำคัญประการหนึ่งในช่วงวัยรุ่นของนักเรียนหลายคน คือ การเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยใดๆ ว่าตัวเองต้องมีความผิดปกติบางอย่างเพียงเพราะร่างกายของเรามีพัฒนาการที่ต่างจากเพื่อนที่นิ่งช้าๆ ดังนั้น นักการศึกษาหรือครู ที่สามารถสร้างการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนเห็นถึงพัฒนาการและประสบการณ์ที่หลากหลายที่แต่ละคนมีในช่วงวัยของการเติบโต จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจที่ทางของตนเองภายใต้บรรทัดฐานของสังคม และช่วยลดความรู้สึก “การเป็นชายขอบ” ของนักเรียนบางคน

๕. การอธิบายถึงครอบครัวที่มีความแตกต่างหลากหลาย

การให้การศึกษาเรื่องเพศและสุขศึกษา (PHE) แบบเดิม มักมีความคิดความเชื่อพื้นฐานว่าเหตุผลเดียวที่ร่างกายมนุษย์พัฒนาเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์คือการมีลูกและสร้างครอบครัว การอธิบายถึงวิถีทางที่แตกต่างของการสร้างครอบครัวจำเป็นต้องให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการสืบพันธุ์ แต่ต้องไม่จำกัดคำอธิบายของการสร้างครอบครัวให้มีเพียงแบบเดียว การขยายความหมายของ “ครอบครัว” หมายถึง การเปิดพื้นที่การเรียนรู้ที่ทำให้เห็นถึง รูปแบบที่หลากหลายของความเป็นครอบครัวในปัจจุบัน และเป็นไปได้อย่างยิ่งว่านักเรียนในห้องเรียนก็มาจากครอบครัวที่มีลักษณะที่ต่างกันไป

หลักการสำคัญสำหรับการจัดการเรียนรู้ในเรื่องเพศและสุขศึกษาที่คำนึงถึงเพศสภาพที่หลากหลาย ได้รับการนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนหลายแห่งแล้ว และเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนหรือครูที่ต้องการเปิดโอกาสให้ประสบการณ์ของนักเรียนทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ผลลัพธ์ของการเรียนรู้แบบนี้ คือ การมีสุขภาวะที่ดีขึ้นของนักเรียน และเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่จะเติบโตและใช้ชีวิตในโลกที่มีความหลากหลายที่รอพวกเขาอยู่

เนื้อหาประกอบการอบรมออนไลน์

หมายเหตุ

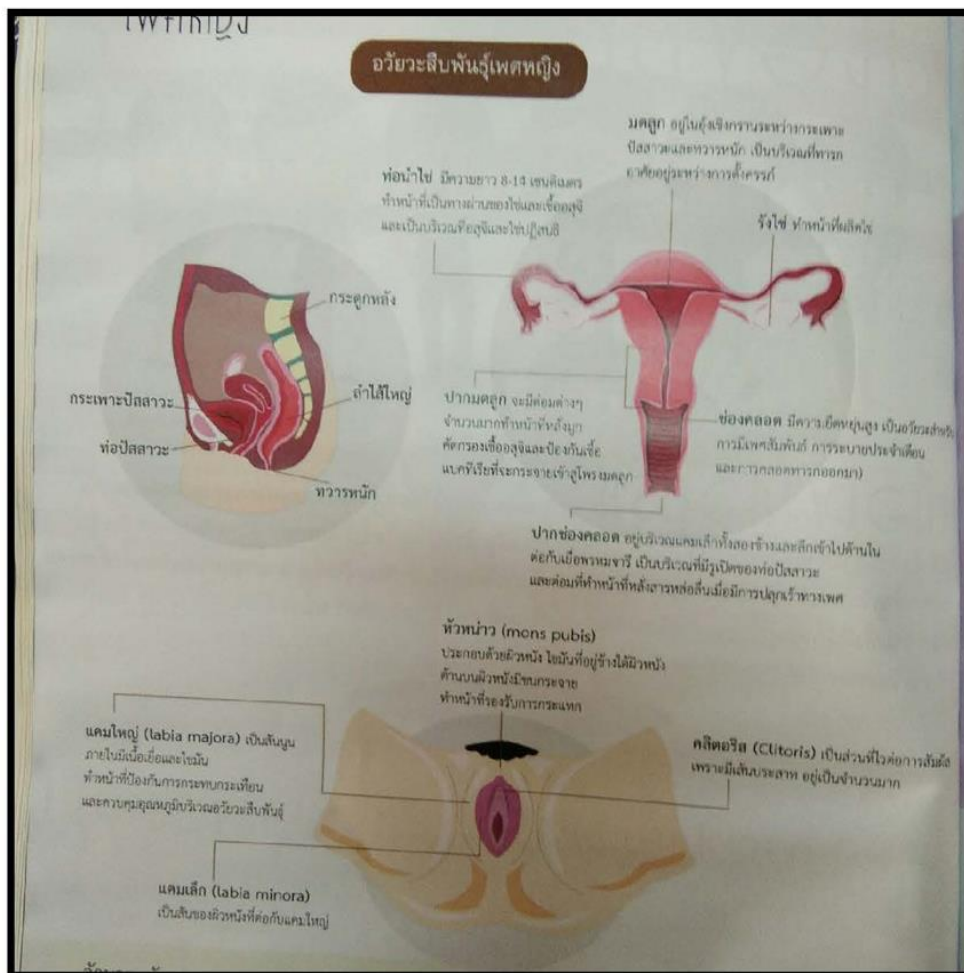
เอกสารชิ้นนี้แปลและเรียบเรียงจาก *Principles for Gender-Inclusive Puberty and Health Education* ซึ่งผลิตและเผยแพร่โดยความร่วมมือขององค์กรระดับชาติหกแห่ง ได้แก่ Advocates for Youth, ANSWER, GLSEN, HRC, Planned Parenthood and SIECUS ที่ร่วมกันพัฒนา “แนวปฏิบัติในเรื่องเยาวชนที่มีความหลากหลายทางเพศกับการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษา” (A Call to Action Related to LGBTQ Youth and Sex Education) ในปี ๒๕๕๙ ความสำคัญของเอกสารชิ้นนี้ คือ การระบุถึงความจำเป็นที่การให้การศึกษาเรื่องเพศและสุขศึกษา จะต้องรวมเนื้อหาที่สะท้อนถึงรสนิยมทางเพศและความหลากหลายทางเพศ

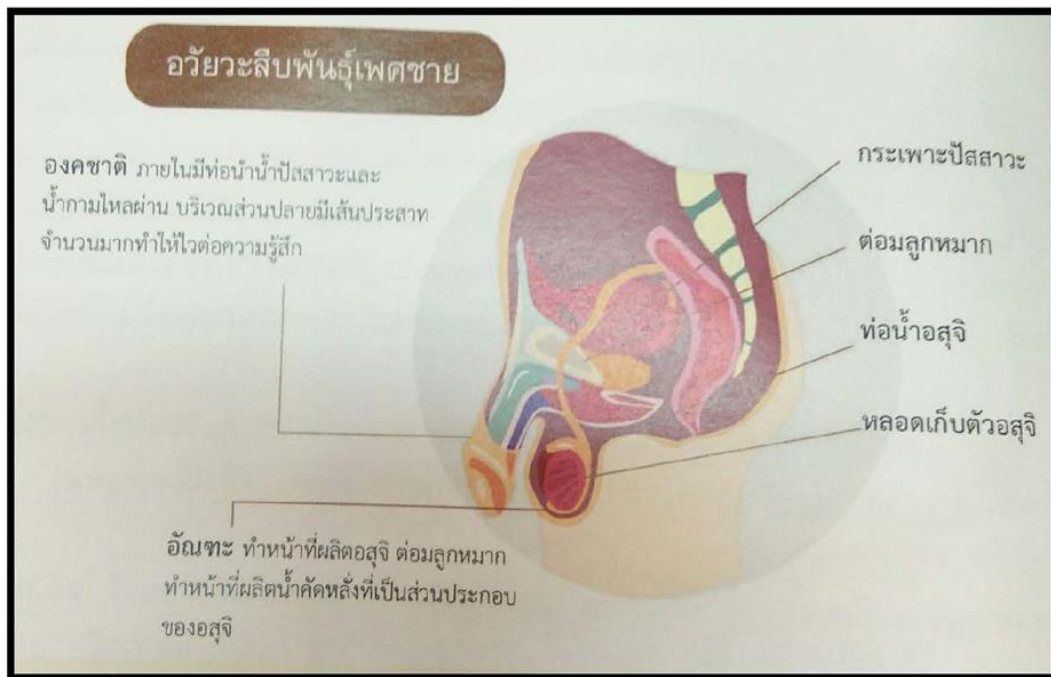

ข้อเท็จจริงและความเชื่อเรื่องเพศ

อวัยวะสืบพันธุ์

การเรียนรู้เกี่ยวกับร่างกายตัวเอง รวมถึงอวัยวะเพศตั้งแต่ช่วงวัยรุ่นมีความสำคัญต่อการดูแลร่างกายตนเอง

ความเชื่อหรือทัศนคติต่ออวัยวะเพศ หรือ อวัยวะสืบพันธุ์ ว่าเป็นสิ่งน่ารังเกียจ สกปรก ควรปกปิด จึง**ห้ามจับ ห้ามสัมผัส หรือห้ามขกั่ว** ส่งผลต่อความต้องการช่วยเหลือตัวเองน้อยลง เครียด ยิ่งหลีกเลี่ยงยิ่งเก็บกด อาจส่งผลไปสู่โอกาสการมีเพศสัมพันธ์ และการข่มขืน การช่วยเหลือตัวเองเป็นการผ่อนคลายอารมณ์เพศที่ปลอดภัย ไม่มีผลต่อสมรรถภาพทางเพศ **ตรงนั้นของผู้หญิงสกปรกและมีกลิ่น** ทำให้ไม่มั่นใจ วิตกกังวล ข้อเท็จจริงคือ อวัยวะเพศจะมีกลิ่นโดยธรรมชาติ เป็นกลิ่นเฉพาะของแต่ละบุคคล ถ้ามีกลิ่นและสืติดปกติ(เหลืองหรือเขียว) อาจเกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรีย ควรจะไปรับการตรวจรักษาจากแพทย์ การใช้**น้ำยาทำความสะอาดช่องคลอด** อวัยวะเพศหญิงมีกลไกตามธรรมชาติในการรักษาความสะอาดช่องคลอด โดยแบคทีเรียที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นหรือเชื้อโรคเจ้าบ้าน จะคอยรักษาความสมดุลในช่องคลอดอยู่แล้ว การใช้ยาอาจไปทำลายกลไกดังกล่าว จึงควรใช้เพียงน้ำสะอาดล้างและซับให้แห้งทุกครั้งที่ซับถ่าย

การป้องกันท้อง/ป้องกันโรค

ยาคุมกำเนิด

- ยาคุมชนิด 28 เม็ด เม็ดยาที่เพิ่มขึ้นมา 7 เม็ด เป็นแป้งหรือวิตามินที่ช่วยให้กินยาต่อเนื่องโดยไม่ลืม
- ยาคุม 21 เม็ด เมื่อกินหมดแผง ให้เว้นไป 7 วันแล้วจึงเริ่มแผงใหม่
- ถ้าลืมกิน 1 วัน ให้กิน 2 เม็ดในวันถัดไป
- ถ้าลืมกิน 2 วัน ให้กิน 2 เม็ดในวันที่สาม และอีก 2 เม็ดในวันที่ 4
- ถ้าลืมกิน 3 วันขึ้นไป ควรหยุดกินยาคุมแผงนั้น และใช้วิธีคุมกำเนิดแบบอื่นก่อน เช่น ใช้ถุงยางอนามัย แล้วจึงเริ่มกินแผงใหม่ในการมีประจำเดือนรอบถัดไป
- แม้ผู้หญิงจะเป็นคนกินยาคุม แต่ผู้ชายควรมีส่วนร่วมในการช่วยเตือนให้กินยาต่อเนื่อง

วิธีการใช้ยาคุมฉุกเฉิน

- ยาคุมฉุกเฉินแบบ 2 เม็ด กินเม็ดแรกทันทีหรือภายใน 72 ชั่วโมง (3 วัน) หลังการมีเพศสัมพันธ์ (ยิ่งกินเร็วยิ่งมีประสิทธิภาพ) เม็ดที่สอง กินหลังเม็ดแรก 12 ชั่วโมง
- ยาคุมฉุกเฉินแบบ 1 เม็ด กิน 1 เม็ดครั้งเดียว ภายใน 120 ชั่วโมง (5 วัน) หลังมีเพศสัมพันธ์ (ยิ่งกินเร็วยิ่งมีประสิทธิภาพ)

วิธีนับ "ระยะปลอดภัย" หรือ "หน้าเจ็ดหลังเจ็ด"

วิธีนี้ไม่ถือว่าเป็นการคุมกำเนิดที่มีประสิทธิภาพ มีโอกาสเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์มาก รวมทั้งไม่ช่วยป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

- การนับ “หน้าเจ็ด” คือนับก่อนมีประจำเดือน 7 วัน และ “หลังเจ็ด” คือนับจากวันที่มีประจำเดือนไป 7 วัน
- ใช้ “วันแรก” ของการมีประจำเดือนเป็นวันที่ 1 ทั้งหน้าและหลัง

การหลังข้างนอก

หลังข้างนอก ไม่ใช่วิธีการคุมกำเนิดที่มีประสิทธิภาพ เพราะมีการสอดใส่เข้าไปแล้ว และก่อนที่จะหลัง ผู้ชายจะมีน้ำหล่อลื่นที่มีตัวอสุจิปนออกมาแล้ว ทำให้มีโอกาสตั้งครรภ์ได้ เสี่ยงต่อการได้รับเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

การใส่ถุงยางสองชั้น

การใส่ถุงยางอนามัยสองชั้น ทำให้เนื้อเยื่อเสียดสีกันซึ่งอาจทำให้เกิดการรั่วซึมหรือขาดได้ ดังนั้นการใส่ถุงยางอนามัยชั้นเดียวจึงเพียงพอและมีความปลอดภัย

ความเชื่อเรื่องเพศ

การไม่พูดถึงความสุขและความต้องการทางเพศของเพศหญิง สะท้อนค่านิยมเรื่องเพศที่เปิดโอกาสและยอมรับการแสดงออกทางเพศได้เฉพาะเพศชาย และการรักษาพรหมจรรย์ของเพศหญิง เช่น หญิงบริสุทธิ์ต้องมีเลือดออกเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ซึ่งข้อเท็จจริงคือ เยื่อพรหมจรรย์ของเพศหญิงฉีกขาดง่าย จากการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้หรือความสุขทางเพศขึ้นอยู่กับอวัยวะเพศชาย ซึ่งข้อเท็จจริงคือ ความสุขทางเพศเกิดจากความยินยอมพร้อมใจของสองฝ่าย ที่มีความต้องการตรงกัน มีการสื่อสารบอกความต้องการต่อกัน และทั้งหญิงและชายต่างมีความต้องการทางเพศเหมือนกัน

กรอบแนวคิด นิยาม และคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับเพศวิถี

สิทธิทางเพศ คือ การที่บุคคลมีสิทธิที่จะตัดสินใจในเรื่องเพศของตน เป็นสิทธิที่ผู้อื่นต้องยอมรับและเคารพในวิธีทางเพศ รสนิยมทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ พฤติกรรมทางเพศ และสุขภาพทางเพศ

ความเท่าเทียมทางเพศ หรือ ความเสมอภาคทางเพศ คือความเท่าเทียมในสิทธิ หน้าที่ และโอกาสทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งความแตกต่างของเพศสภาพต้องไม่เป็นเงื่อนไขในการกำหนดสิทธิและโอกาสของบุคคลในสังคม

ความรุนแรงบนเพศสภาพ (Gender-based violence) คือ การกระทำรุนแรงที่เจาะจงไปที่คนบางคนหรือบางกลุ่ม เพราะเพศสภาพของคนกลุ่มนั้น ซึ่งเป็นการกระทำที่มุ่งให้เกิดการบาดเจ็บ เสียหาย หรือทุกข์ทรมาน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศแก่ผู้กระทำ

ภาพเหมารวม (stereotype) ทัศนคติหรือความนึกคิดเกี่ยวกับคนบางคนที่ถูกกล่าวถึงโดยเหมารวมแบบง่าย ๆ และไม่สนใจความจริง มักอยู่บนพื้นฐานของคุณลักษณะจำเพาะบางอย่าง หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง มักจะไม่จริงและนำไปสู่ความรังเกียจเหยียดหยันและการเลือกปฏิบัติ

ความหลากหลายทางเพศ การแสดงตัวตนหรืออัตลักษณ์ทางเพศของมนุษย์ในสังคม ซึ่งอาจจะเป็น หรือ ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานและกฎเกณฑ์ของสังคมก็ได้ ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นนิยามความเป็นเพศของตนเองอย่างไร และ “ความหลากหลายทางเพศ” สามารถกินความหมายครอบคลุมไปถึงการนิยามความเป็นเพศอื่นๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้อีกในอนาคตด้วย โดยให้ถือว่า “ทุกการนิยามความเป็นเพศเป็นหนึ่งในความหลากหลายทางเพศ ที่ปรากฏขึ้นในสังคม” นอกจากนี้แนวคิดความหลากหลายทางเพศยังถือว่า “ทุกเพศอยู่ในระนาบเดียวกัน เท่าเทียมกัน” อีกด้วย

ตัวอย่างการนิยามความเป็นเพศของคนที่ปรากฏขึ้นในปัจจุบัน เช่น

- ที่มา: fb.sanook.com/view-widget/graphic/?widget=1865607

เพศวิถี มุมมองตลอดชีวิตของมนุษย์ในแง่ของเพศ ความเป็นหญิง ความเป็นชาย และบทบาททางเพศ การรับรู้สภาพแวดล้อมทางเพศ (sexual orientation) ลักษณะที่กระตุ้นความต้องการทางเพศ (eroticism) ความพึงพอใจ

ทางเพศ (pleasure) ความสัมพันธ์ทางเพศ (intimacy) การสืบพันธุ์ (reproduction) เพศวิถีเป็นประสบการณ์ที่ได้รับและแสดงออกในด้านความคิด และจินตนาการ ความปรารถนา ความเชื่อ ทัศนคติ คุณค่า พฤติกรรม การปฏิบัติ บทบาทและความสัมพันธ์ ในขณะที่เพศวิถีสามารถรวมทุกๆ มิติที่กล่าวมาหรือไม่ก็ได้ เพศวิถีได้รับอิทธิพลมาจากทางร่างกาย จิตใจ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม จรรยาบรรณ กฎหมาย ประวัติศาสตร์ ศาสนา และองค์ประกอบทางจิตวิญญาณ ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการไทยหลายท่าน ที่กล่าวว่า ความหมายของเพศวิถี คือ วิถีชีวิตทางเพศที่ถูกหล่อหลอมสร้างจากค่านิยม บรรทัดฐาน และระบบความคิด วิธีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความปรารถนาและการแสดงออกทางเพศ ความคิดเกี่ยวกับคู่รักคู่ชีวิตในอุดมคติและกามกิจ จากความหมายนี้จะเห็นว่า เพศวิถีไม่ใช่เรื่องหยุดนิ่ง แต่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในแง่ปัจเจกบุคคล เพศวิถีจึงเป็นกระบวนการชีวิตที่ยาวนานของหลายๆ คนๆ หนึ่ง ที่จะเติบโตและเปลี่ยนแปลง เพื่อที่จะตอบโต้หรือยอมตามกรอบกติกาเรื่องเพศที่ปฏิบัติสัมพันธ์กับคนอื่น และสัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง ในแง่สังคม เพศวิถีจึงอยู่บนกฎเกณฑ์ของการเมือง ศีลธรรม และแนวปฏิบัติเรื่องเพศหรือวัฒนธรรมทางเพศในแต่ละสังคมซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

องค์ประกอบของเพศวิถีของบุคคลที่มีความหลากหลาย จากความหมายของเพศวิถีก็จะเห็นว่องค์ประกอบของเพศวิถีมีมากมาย ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรม การแสดงออก การแต่งกาย มารยาท ความพึงพอใจในเรื่องเพศ ล้วนถูกนำมาใช้ในการแสดงตัวตนทางเพศ (gender expression)

เพศวิถีเกิดจากโครงสร้างความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันในสังคม ทำให้เกิดกลุ่มคนที่ต้องการพื้นที่ของตนเอง และต้องการหลุดพ้นจากการครอบงำและการบังคับของสังคม โดยกลุ่มคนที่ถูกแบ่งแยกเพศตามเพศวิถีได้แก่ กลุ่มเกย์ กะเทย ทอม ดี เลสเบี้ยน อตัม เซอร์ คนรักสองเพศหรือไบเซ็กชวล คนข้ามเพศหรือแปลงเพศ มักถูกเรียกรวมๆ ว่า “กลุ่มเพศทางเลือก” หรือ “กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ” (gender diversity)

เพศวิถีที่แบ่งออกเป็น 2 มิติหลักๆ คือ มิติภายในหัวใจหรือจิตสำนึกตนเอง และมิติการแสดงออกต่อสาธารณะรับรู้ ดังนี้

1. มิติภายในจิตใจหรือจิตสำนึก (SOGI)

Sexual Orientation (SO) คือ ความปรารถนาทางเพศ แรงดึงดูดทางเพศ รสนิยมทางเพศ ความต้องการทางเพศ ความพึงพอใจทางเพศ ซึ่งหมายความว่า เราสำนึกรู้ว่า เราต้องการมีเพศสัมพันธ์กับเพศใด

Gender Identity (GI) คือ อัตลักษณ์ทางเพศ ซึ่งหมายความว่า เราต้องการเป็นเพศใด

2. มิติการแสดงออกต่อสาธารณะ

Gender Expression คือ การแสดงออกทางเพศ ซึ่งหมายความว่า การแสดงออกภายนอกต่อสาธารณะ เราเลือกที่จะแสดงออกมาแบบใด

Sexual Expression คือ การแสดงบทบาททางเพศ เป็นฝ่ายกระทำหรือฝ่ายถูกกระทำ

วิถีทางเพศเป็นการแสดงตัวตนของตนเองต่อบุคคลอื่นตามความต้องการของเรา ต้องการให้ผู้อื่นเห็นและรับรู้ความเป็นเราอย่างไร ประกอบกับอารมณ์ความรู้สึกภายในได้จิตสำนึกคือ ความชอบหรือเรียกว่า ความปรารถนาทางเพศ (sexual orientation) และความอยากเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายแบบใดเรียกว่า อัตลักษณ์ทางเพศ (gender identity)

ความสอดคล้องของเพศสรีระ การแสดงออกทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ และความปรารถนาทางเพศ ในทางสังคมมักมีความคุ้นชินกับหญิง-ชายรักต่างเพศ แต่ในความเป็นจริงแล้วมีคนที่แตกต่างกันจากความคุ้นชินของสังคม ซึ่งไม่ใช่เรื่องผิดปกติหรือผิดธรรมชาติ แต่ความคุ้นชินของสังคมทำให้คนส่วนใหญ่เกิดการตัดสินและตีตราจนเป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิตของคนที่มีเพศวิถีที่แตกต่าง

ความหมายของพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศ

การล่วงละเมิดทางเพศ (sexual assault) หมายถึง การกระทำทางเพศใดๆ ที่บุคคลไม่ยินยอม ได้แก่ แต่ะเนื้อต้องตัว ลูบคลำสัมผัส ข่มขืนกระทำชำเรา บังคับขืนใจให้ร่วมเพศ และอื่นๆ ในลักษณะนี้ นอกจากนี้ ยังมีคำว่า การคุกคามทางเพศ (sexual harassment) หมายถึง การแสดงพฤติกรรมทางวาจาหรือทางกายที่สื่อไปในทางเพศอันไม่เป็นที่ต้องการ เช่น แสดงความเห็นและท่าทางเรื่องเพศที่ไม่พึงปรารถนา ใช้สายตาโลมเลีย เป็นต้น ทั้งนี้ มักกระทำโดยบุคคลที่อยู่ในอำนาจและกระทำต่อผู้มีอำนาจน้อยกว่า เช่น ผู้อาวุโสกระทำต่อผู้น้อย นายจ้างกระทำต่อลูกจ้าง เจ้าหน้าที่กระทำต่อผู้มาติดต่อ เป็นต้น

พฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศและคุกคามทางเพศ จึงเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่นในเรื่องเพศลักษณะต่างๆ เช่น ด้วยคำพูด ด้วยสายตา การใช้ท่าทีที่สื่อเจตนาล่วงเกินทางเพศ การกระทำอนาจาร ตลอดจนการบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ การข่มขืน และการกระทำที่ผู้ถูกระทำไม่ยินยอมพร้อมใจ ทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอาย

ลักษณะของพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศและคุกคามทางเพศ

1. ล่วงละเมิดทางเพศด้วยวาจา หมายถึง การกระทำอนาจารต่อบุคคลอื่นด้วยคำพูดเพื่อตอบสนองความใคร่ของผู้กระทำ เช่น

- การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับรูปร่างหน้าตาของผู้อื่นที่สื่อไปในทางลามกอนาจาร
- การตามจิบ ตามตื้อ พุดจาเกี้ยวพาราสี ใดๆ ที่รู้ว่าอีกฝ่ายไม่ชอบ
- การเล่าเรื่องตลกลามก เรื่องสองแง่สองง่ามในเรื่องเพศ
- การใช้คำพูด ทะแกล้มหยาบคายเรื่องเพศ
- การใช้คำพูดเพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ
- การใช้โทรศัพท์พูดคุยเรื่องเพศ ลวนลาม เพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศของตน

2. ล่วงละเมิดทางเพศแบบไม่ถูกเนื้อต้องตัว หมายถึง การกระทำอนาจารต่อบุคคลอื่นด้วยการกระทำต่างๆ ที่นอกเหนือจากการใช้วาจา เช่น การใช้สายตา อวดโชว์ ตลอดจนการใช้สื่อต่างๆ เพื่อตอบสนองในความใคร่ของผู้กระทำ ตัวอย่างเช่น

เนื้อหาประกอบการอบรมออนไลน์

- การให้ความยินยอมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกคน เช่น เมื่อมีความสัมพันธ์กันแล้ว หรือ แต่งงานแล้ว ไม่ได้หมายความว่าต้องยินยอมมีเพศสัมพันธ์ได้ทุกเมื่อ ตามที่อีกฝ่ายต้องการ
- การได้รับความยินยอม เป็นเรื่องที่ต้องมีขึ้นในทุกระยะของการมีเพศสัมพันธ์ ไม่อาจจะหมายความว่าเมื่อได้รับความยินยอมในตอนเริ่มต้นแล้วจะกระทำต่อไปได้ทุกอย่าง การบอกว่า “ไม่ได้” “ไม่ทำต่อ” “ไม่ยอมทำ” “หยุด” เป็นการบอกให้ทราบว่า บุคคลนั้นไม่ให้การยินยอม

เงื่อนไขที่ไม่อาจจะกล่าวอ้างได้ว่า บุคคลได้ให้ความยินยอมที่จะมีความสัมพันธ์ทางเพศ

- เมื่อบุคคลนั้นหมดสติ นอนหลับ
- เมื่อบุคคลนั้นอยู่ในภาวะมึนเมา มึนงง จนไม่อาจบอกสิ่งที่ต้องการหรือไม่ต้องการ
- เมื่อถูกหลอกให้เข้าใจผิดว่าเป็นคนอื่น (รู้จึก)
- เมื่อถูกข่มขู่ให้กลัวด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งจนไม่กล้าปฏิเสธ เช่น ขู่ฆ่าทำร้ายหรือทำกับคนที่เกี่ยวข้อง ขู่ว่าจะปล่อยข่าว ภาพ ข้อมูลที่ทำให้เสื่อมเสีย จะกลั่นแกล้งให้หมดโอกาสได้รับสิทธิ หรือบริการที่จำเป็นหรือขาดเงิน/ทรัพยากรที่จำเป็น มีผู้ที่เกี่ยวข้องในการข่มขู่มีจำนวนมาก ทำให้หวาดกลัวหรือไม่มีความเลือก เป็นต้น

เงื่อนไขจำเพาะที่ไม่นับว่าเป็นการให้ความยินยอม ถึงแม้ว่าบุคคลจะให้ความยินยอมก็ตาม ได้แก่ การมีความสัมพันธ์ทางเพศที่เกิดจากผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า และผู้ที่มิชอบพาทที่ได้รับความไว้วางใจ ดังนี้

- ผู้ใหญ่กับเด็ก (ตามกฎหมายแล้วการทำอนาจารและมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเด็กอายุไม่เกิน 15 ปีถือว่ามีความผิด)
- นักเรียนกับครู
- นักจิตบำบัดกับคนไข้
- ผู้ดูแลกับผู้ป่วยหรือผู้พิการในความดูแล ที่ขาดความสามารถที่จะเข้าใจว่า สิ่งที่เกิดขึ้นหมายความว่าอย่างไร มีผลต่อตนเองอย่างไร

การให้ความยินยอมมักถูกตีความและตัดสินในทางลบ กับผู้หญิงหรือผู้ที่ถูกระทำ เช่น เมื่อยอมไปกับค้ายา ยอมให้เข้าห้อง ยอมให้ก่อตราบ ก็เท่ากับยอมรับที่จะให้เกิดเพศสัมพันธ์ หรือการไม่แสดงอาการบดบังขัดขวาง ก็เท่ากับยินยอม ทั้งนี้ไม่ได้คำนึงถึงการคาดเดาไม่ได้ เพราะขาดประสบการณ์ หรือสภาพการณ์ทางด้านจิตใจที่สับสน และปฏิกิริยาของความหวาดกลัวที่เป็นไปตามสัญชาตญาณ คือ กลัวจนตัวแข็ง ขยับเขยื้อนไม่ได้ (freeze) กลัวจนต้องจำยอม การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการให้ความยินยอมพร้อมใจ จึงเป็นเรื่องสำหรับทุก

บทคัดย่อรายงานการวิจัยเพื่อทบทวนการสอนเพศวิถีศึกษาในสถานศึกษาไทย

การวิจัยเพื่อทบทวนการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษา (Sexuality Education) ในสถานศึกษาไทยนี้ สํารวจและเก็บข้อมูลจากนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนผลักดันเชิงนโยบายระดับชาติ โดยใช้เครื่องมือการวิจัยที่มีมาตรฐาน สากล มุ่งหวังจะให้ข้อมูลสําคัญเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาในสถานศึกษาไทย

งานวิจัยพบว่าสถานศึกษาเกือบทั้งหมดทั้งมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษามีการจัดการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาทั้งในรูปแบบของการบรรจุเพศวิถีศึกษาเป็นสาระการเรียนรู้สําคัญในวิชาอื่น และการจัดให้เป็นวิชาแยก หรือมีการจัดการสอนทั้งสองรูปแบบ

แม้หัวข้อที่สอนจะหลากหลาย แต่พบว่าสถานศึกษาหลายแห่งเน้นสอนเรื่องเพศวิถีจากมุมมองผลกระทบด้านลบของเพศสัมพันธ์ มากกว่าการพูดถึงมุมมองด้านบวก และขาดการคิดวิเคราะห์เชิงทัศนคติเกี่ยวกับเพศวิถี กล่าวคือ หัวข้อเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่น โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ สรีระ รวมถึงพัฒนาการทางเพศ ได้รับการเน้นย้ำมากที่สุด ในขณะที่ ด้านเพศภาวะ สิทธิ ทางเพศและความเป็นพลเมือง ความหลากหลายทางเพศ ความไม่เท่าเทียมทางเพศ การทำแท้งที่ปลอดภัย การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ระหว่างคู่ที่เป็นเพศเดียวกัน การรังแก และกลั่นแกล้งบุคคลอื่น ได้รับการสอนน้อยกว่าหัวข้ออื่นๆ

ในด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน พบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ งานวิจัยยังพบว่านักเรียน ประเมินตนเองว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุมกำเนิด และการมีประจำเดือนเป็นอย่างดี แต่มีนักเรียนเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ตอบคำถามแบบปรนัยเกี่ยวกับการมีประจำเดือนและรอบเดือนได้อย่างถูกต้อง การใช้คำกํานัดฉุกเฉินเป็นวิธีคุมกำเนิดวิธีหลักที่นักเรียนหญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วหลายคนกล่าวถึง ขณะที่นักเรียนชายส่วนหนึ่งไม่ต้องการใช้ถุงยางอนามัย ข้อค้นพบนี้ชี้ว่านักเรียนยังขาดความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับการคุมกำเนิดและไม่สามารถสื่อสารต่อรองเรื่องที่เกี่ยวข้องชีวิตทางเพศของตน

ในด้านทัศนคติเกี่ยวกับเพศวิถี มีนักเรียนจำนวนมากที่ไม่เห็นด้วยกับความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิทางเพศ นักเรียนราวครึ่งหนึ่ง คิดว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ในบางกรณี ขณะที่ครูมีทัศนคติที่เห็นด้วยกับความเท่าเทียมทางเพศและปฏิเสธการใช้ ความรุนแรงมากกว่านักเรียน แต่ครูส่วนใหญ่ยังคิดว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของนักเรียนเป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูจำนวนหนึ่งปฏิเสธสิทธิทางเพศของนักเรียนในบางประเด็น

ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบการบรรยายซึ่งอาจไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ และตั้งคำถาม มีครูเพียงส่วนน้อยที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอน (Pedagogy) ผ่านกิจกรรม และพบว่ามีความรู้มัธยมศึกษาหนึ่ง

- การจ้องมองของสงวน เช่น หน้าอก อวัยวะเพศของผู้อื่น เป็นต้น
- การแอบดูที่เรียกว่า “ลักมอง” การแอบติดตั้งเครื่องวงจรปิด และการแอบถ่ายภาพนิ่ง หรือถ่ายคลิปตามห้องน้ำ ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า ห้องนอน ห้องแต่งตัว บันไดเลื่อน หรือสถานที่ส่วนตัวอื่นๆ
- การสอดส่องอวัยวะเพศ
- การสอดส่องภาพโป๊ หรือภาพที่สื่อในทางเพศ
- การเผยแพร่สื่อลามก คลิปวิดีโอโป๊

3. ล่วงละเมิดทางเพศที่เป็นการกระทำอย่างชัดแจ้ง ซึ่งถือเป็นการกระทำที่รุนแรง เช่น

- การแตะเนื้อต้องตัวที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การนั่ง การยืน การเดินที่ใกล้ชิดเกินไป การเสียดสีร่างกาย การแตะเนื้อต้องตัว จับต้องเสื้อผ้า ร่างกาย เป็นต้น
- การกระทำอนาจาร เช่น กอด จูบ ลูบ คลำ สัมผัสอวัยวะเพศ ซึ่งเป็นการแสดงความใคร่ทางเพศ
- การข่มขืนเพศสัมพันธ์ การถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ การข่มขืน

หมายเหตุ : การทำอนาจาร คือ การกระทำทางเพศกับร่างกายภายนอก โดยไม่มีการสอดใส่อวัยวะเพศหรือใช้สิ่งอื่นเข้าไปในช่องคลอด ทวารหนัก ปาก การกระทำของเรา คือ การกระทำเพื่อตอบสนองความใคร่ของผู้กระทำโดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำ หรือการใช้สิ่งอื่นใด กระทำกับอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น

การให้ความยินยอม (consent)

การทำความเข้าใจเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศ จำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการให้ความยินยอมควบคู่กันไป

การให้ความยินยอม หมายถึง การตกลงใจอย่างมีอิสระ ที่จะยินยอมให้ผู้อื่นกระทำการใด ที่เกี่ยวกับตนเองหรือไม่ยินยอม โดยต้องได้รับข้อมูลอย่างครบถ้วนทุกด้าน และยังหมายถึงการที่บุคคลอื่นไม่อาจมีข้ออ้างใดๆ ที่จะละเลยสิทธิการให้ความยินยอมของตน รวมถึงบุคคลอื่นไม่อาจอ้างได้ว่า ทำไปโดยไม่รู้ไม่เข้าใจว่าตนได้ให้ความยินยอมอะไรบ้าง ในเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศนั้น มีความละเอียดอ่อนที่ต้องสร้างความเข้าใจให้กับวัยรุ่น ให้เข้าใจถึงสิทธิในการให้หรือไม่ให้ความยินยอม และเพื่อให้ไม่กลายเป็นผู้กระทำความผิดทางเพศเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์

การให้ความยินยอมที่ต้องทราบ

- การให้ความยินยอมหนึ่งครั้ง ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการยินยอมในครั้งถัดไป

คำถาม : การเรียนรู้จากประสบการณ์

การเตรียมคำถามมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการเตรียมกิจกรรมอื่นๆ ในการทำแผนการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้จากประสบการณ์นั้นการคิดทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้นมีความจำเป็นและสำคัญเท่าเทียมกับการได้ลงมือทำ คำถามจะนำผู้เรียนไปสู่การคิดทบทวนหาความหมายและถอดประสบการณ์ออกมาเป็นเนื้อหาความรู้ความเข้าใจของตน หรือนำไปสู่การตั้งข้อสมมติฐานที่จะค้นคว้าพิสูจน์ต่อไป และสิ่งที่จำเป็นอีกอย่างหนึ่งควบคู่ไปกับการเตรียมคำถาม คือ การบริหารจัดการเวลาในการเรียนเพื่อให้มีเวลาพอเหมาะที่จะใช้คำถามนำไปสู่การเรียนรู้ได้อย่างได้ผล ไม่สามารถขาดอย่างใดอย่างหนึ่งได้

ตัวอย่างคำถามก่อนเริ่มลงมือทำ

1. ถามประสบการณ์เดิม - เคยรู้/เห็น/เป็น/ทำ/ใช้ อะไรเกี่ยวกับเรื่องนี้มาแล้วบ้าง ทราบจากที่ใด มีผลอย่างไร คิด/รู้สึกอย่างไรต่อเรื่องนี้
2. ข้อสงสัย/อยากรู้/น่าสนใจในเรื่องนี้มีอะไรบ้าง
3. ตั้งเป้าหมายอะไรบ้างในการทำเรื่องนี้
4. มีข้อสังเกตอะไรบ้างก่อนที่จะเริ่มทำ
5. ควรมีข้อตกลงอะไรกันก่อนบ้าง เพื่อให้การลงมือทำนี้ได้อ่านเรียนรู้สำหรับทุกคน

ตัวอย่างคำถามระหว่างทำกิจกรรม

คำถามประเภทนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของกิจกรรม มักเป็นส่วนหนึ่งอยู่กับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้คิด/ทำเพื่อหาคำตอบร่วมกัน เช่น ถ้าเป็นกิจกรรมแก้ปัญหา คำถามที่จะให้นักเรียนคิดร่วมกันอาจประกอบด้วย

- ปัญหาเรื่องนี้เป็นอะไร จะอธิบายปัญหานี้ให้ชัดเจนขึ้นอย่างไร ต้องทราบอะไรมากขึ้นหรือไม่ จะหาข้อมูลเหล่านั้นจากไหน
- ปัญหานี้มีสาเหตุจากอะไรบ้าง อะไรเป็นสาเหตุที่แท้จริง จะหาสาเหตุที่แท้จริงได้อย่างไร
- ถ้าให้ลำดับเหตุการณ์ใหม่ให้มองเห็นกระบวนการเกิดปัญหาได้ชัดเจนขึ้น ลำดับของเรื่องนี้จะเป็นอย่างไร
- ถ้านักเรียนประสบกับเรื่องนี้ด้วยตัวเอง จะมีวิธีหาทางออกอย่างไร ทางเลือกที่สอดคล้องกับความเป็นไปได้มากที่สุดมีอะไรบ้าง ผลกระทบต่อสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นในทางเลือกต่างๆ เป็นอย่างไร

และครูอาชีวศึกษามากกว่าครึ่งที่ระบุว่า ไม่ได้รับ การอบรมการสอนเพศวิถีศึกษา โดยครูที่ผ่านการอบรมมีแนวโน้มที่จะสอนครอบคลุมหัวข้อต่างๆ ได้มากกว่า และใช้กิจกรรมในการสอน มากกว่าครูที่ไม่ได้รับการอบรม

ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมีการสอนเพศวิถีศึกษา แต่เทียบกันแล้ว ผู้บริหารหลายคนตัดสินใจใช้ทรัพยากรในการเรียนการสอน เช่น ครูผู้สอนและเวลาในการสอนไปกับวิชาอื่นๆ ที่คิดว่าสำคัญมากกว่าเพศวิถีศึกษา

งานวิจัยพบว่า กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้มีการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาในสถานศึกษา โดยบรรจุไว้ทั้งในระบบการศึกษา ขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาและพลศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา และบรรจุเป็นวิชาเพศวิถีศึกษาในสถาน ศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีส่วนร่วมสนับสนุนและให้ความสำคัญ ต่อเรื่องเพศวิถีศึกษา โดยระบุถึงบทบาทของสถานศึกษาในการสอนเพศวิถีศึกษา เพื่อเป็นยุทธวิธีป้องกันการระบาดของเอดส์และการตั้ง ครรภ์ในวัยรุ่น อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติสถานศึกษายังการการสนับสนุนเชิงกลไกและทรัพยากร เพื่อให้สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ตลอดจนต้องมีกลไกติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

อ้วงอิง

องค์การยูนิเซฟแห่งประเทศไทย พ.ศ.2559

คนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และเป็นเรื่องที่ต้องให้รายละเอียดมากพอเพื่อช่วยลดอคติของสังคม ช่วยให้วัยรุ่นคนเคา
สถานการณ์ได้ล่วงหน้า ช่วยให้ไม่เกิดการตีความเอาเองว่าได้รับความยินยอมพร้อมใจ

อ้างอิง

1. Thaiconsent.org : ดก 'เซ็กส์แฟร์ๆ: 'ถ้า Yes นานี้ นานี้ต่อไป No ก็คือ No' : ประชาไท 2017-08-09
2. ดวงพร เพชรคง, การล่วงละเมิดทางเพศ บทความใช้เพื่อนำออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1740
3. ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ (มาตรา ๒๗๖ ๒๘๗/๒) สถาบันนิติธรรมาลัย
<http://www.drthawip.com/criminalcode/1-40>

เนื้อหาประกอบการอบรมออนไลน์

1. เป้าหมายที่นักเรียนต้องการจากการทำงานชิ้นนี้ คือ อะไร
2. ถ้าหากทำได้ตามที่ตั้งเป้าไว้ นักเรียนจะเห็นการเปลี่ยนแปลงอะไรในตัวเอง
3. นักเรียนมีคำถามอะไรบ้างที่จะช่วยนำทางให้บรรลุเป้าหมาย

กระบวนการ

1. วิธีที่ทำอยู่นี้เป็นแผนการทำงานที่ดีที่สุดหรือยัง
2. มีวิธีการแบบไหนอีกบ้างที่ทำได้ง่ายขึ้น ได้ผลดีกว่า น่าเชื่อถือมากกว่า..... (การใช้เทคนิคขั้นสูงในการค้นหา วิธีรวบรวมจัดหมวดหมู่ ดูความน่าเชื่อถือ ฯลฯ)
3. ได้เรียนรู้อะไรบ้างจากอุปสรรคและจากส่วนที่ทำได้ดี จะนำจุดที่ถนัดไปทำงานชิ้นอื่นได้อย่างไร

สะท้อนความพยายาม

1. นักเรียนใช้เวลากับงานชิ้นนี้เท่าใด
2. นักเรียนมีความพอใจที่ได้ใช้ความพยายามอย่างมากกับตรงส่วนใด
3. ชิ้นงานน่าจะดีกว่านี้ถ้านักเรียนใช้เวลาบางส่วน มากขึ้น
4. นักเรียนทำงานชิ้นนี้ด้วยวิธีการ ขั้นตอนอย่างไรบ้าง ได้ลองปรับเปลี่ยนวิธีการ อย่่างไรหรือไม่

การนำไปปฏิบัติจริง

1. ได้รับประสบการณ์อะไรบ้างในการนำสิ่งที่รู้ไปลงมือทำเพื่อให้มีผลสร้างเสริมสุขภาพ
2. ได้มีการประยุกต์ในลักษณะใดบ้าง อะไรที่ช่วยให้ทำได้จริง
3. มีการตั้งเป้าหมายหรือไม่ ได้เรียนรู้อะไรบ้างในเรื่องนี้
4. การสังเกตผลของการปฏิบัติเชื่อถือได้เพียงใด มีข้อเรียนรู้อะไรบ้าง
5. ใช้เทคนิคอะไรบ้างที่จะทำให้ตนเองลงมือทำได้อย่างต่อเนื่อง

สิ่งที่ได้เรียนรู้

1. ได้รู้อะไรบ้างมากขึ้น ประเด็นที่เห็นชัด คือ อะไร
2. ได้ทักษะอะไรบ้างมากขึ้น ที่เห็นชัด คือ อะไร
3. ได้เรียนรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับตนเอง สิ่งที่ได้รู้นี้มีคุณค่าอย่างไร
4. เมื่อเทียบกับก่อนหน้านี้ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของตัวเองในเรื่องใดบ้าง
5. สิ่งใดบ้างที่อยากเห็นตนเองทำได้ดีขึ้นกว่านี้ จะทำอย่างไร
6. เอาชนะความยากหรืออุปสรรคมาได้อย่างไร จะนำไปใช้ต่อไปอย่างไร

การประเมินผล

เนื้อหาประกอบการอบรมออนไลน์

1. แฟ้มสะสมงานนี้บอกอะไรบ้างเกี่ยวกับนักเรียนในแง่การเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ ฯลฯ
2. ส่วนใดของแฟ้มสะสมงานที่นักเรียนมีความภาคภูมิใจเป็นพิเศษ
3. นักเรียนชอบ/ไม่ชอบส่วนไหนของในงานชิ้นนี้บ้าง เพราะอะไร
4. ถ้านักเรียนเป็นผู้ให้คะแนนงานชิ้นนี้ จะให้เกรดอะไร เหตุผล

การประชุมแฟ้มสะสมงาน

1. ในการประชุมวันนี้ มีอะไรบ้างที่เป็นไปด้วยดี ได้ประโยชน์อะไร
2. มีอะไรบ้างที่ทำให้เราไม่ได้รับประโยชน์เต็มที่ มีข้อกังวลใจอะไรบ้างในการประชุม
3. เราอยากเห็นการพูดคุยเป็นแบบไหน ครูควรทำอะไรบ้าง นักเรียนควรทำอะไรบ้าง เพื่อให้คราวหน้าได้ผลดีขึ้น

คำถามเหล่านี้เป็นตัวอย่างเพื่อนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้เพศวิถีหัวข้อต่างๆ คำถามชวนคิดเป็นการฝึกให้นักเรียนได้ใช้ความคิดแทนการให้คำตอบจากความจำ ทักษะอื่นที่เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นเพื่อให้การใช้คำถามสำหรับครูดำเนินไปอย่างได้ผล ได้แก่ ทักษะการฟัง และการเปิดใจรับฟังมุมมองที่แตกต่างจากคำตอบที่ครูมี เพศวิถีเป็นเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติ มุมมอง และวิถีการใช้ชีวิตที่ไม่ได้มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว เรื่องดังกล่าวนี้เชื่อมโยงกับประเด็นสำคัญในพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่ระบุว่า “วัยรุ่นมีสิทธิตัดสินใจด้วยตนเอง และมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ ได้รับการบริการอนามัย การเจริญพันธุ์ ได้รับการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัว ได้รับการจัดสวัสดิการสังคม อย่างเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และได้รับสิทธิอื่นใดที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ ตามพระราชบัญญัตินี้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอ” ดังนั้นการเปิดรับมุมมองที่แตกต่างแทนการหยาบคายคำตอบที่ครูเป็นผู้เลือกให้จึงเป็นการแสดงออกของครูที่สนับสนุนแนวทางในพระราชบัญญัตินี้ และในการพัฒนาทักษะชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ ให้นักเรียนสามารถที่เลือกตัดสินใจได้ด้วยตนเองในทางเลือกที่เหมาะสมกับเงื่อนไขชีวิตของแต่ละบุคคลนั้น การใช้คำถามเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างมากในการฝึกให้นักเรียนมีวุฒิภาวะในการดำรงชีวิตต่อไปอย่าง มีสุขภาพกายใจที่ดี

เนื้อหาประกอบการอบรมออนไลน์

- อะไรบ้างที่อาจเป็นอุปสรรคของการเลือกแก้ปัญหาให้ถูกวิธี เพื่อให้นักเรียนแก้ปัญหาได้ถูกวิธี นักเรียนควรต้องลงมือทำอะไรบ้าง/ปรับเปลี่ยนอะไรบ้าง เพื่อเตรียมตัวให้สามารถทำได้จริงถ้าหากประสบปัญหาดังกล่าวในอนาคต
- ในการรับมือกับปัญหาในวัยรุ่นอย่างเช่นกรณีตัวอย่างนี้ นักเรียนคิดว่ามีตัวช่วยอะไรบ้าง ที่จะช่วยให้การมองปัญหาและการเลือกทางออกของปัญหานั้นเหมาะสมยิ่งขึ้น อะไรทำให้นักเรียนมองเห็น/ปฏิเสธตัวช่วยเหล่านั้น จะทำอะไรได้บ้างเพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าถึง/ใช้ประโยชน์จากตัวช่วยเหล่านั้น

ตัวอย่างคำถามหลังทำกิจกรรม

1. นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้างจากกิจกรรมนี้
2. นักเรียนจะนำข้อคิดหรือสิ่งได้เรียนรู้ไปใช้กับ.....อย่างไร
3. การทำกิจกรรมนี้อะไรที่คิดว่าทำได้ดี เกิดจากอะไรบ้าง จะนำไปใช้ต่ออย่างไร
4. การทำกิจกรรมนี้อะไรที่คิดว่ายังไม่ได้ตามความตั้งใจ เกิดจากอะไรบ้าง จะแก้ไขป้องกันอย่างไรในการทำงานครั้งต่อไป
5. มีประเด็นอะไรบ้างที่ต้องการเรียนรู้เพิ่ม
6. ข้อเรียนรู้ใหม่ที่ได้ มีประโยชน์อย่างไรกับนักเรียน
7. มีข้อปฏิบัติอะไรบ้างต่อจากนี้ ที่นักเรียนจะนำไปลงมือทำทันที เพื่อใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ครั้งนี้

กิจกรรมที่ใช้ระยะเวลานาน

ถ้ากิจกรรมที่มอบหมายเป็นการทำแฟ้มสะสมงานหรือเป็นการทำโครงการซึ่งใช้ระยะเวลานาน การนัดประชุมกับนักเรียนเป็นระยะจะมีประโยชน์อย่างมากเพราะจะทำให้การทำงานนั้นๆ เป็นกระบวนการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ไม่ใช่มุ่งเน้นเพียงทำชิ้นงานให้เสร็จ ตัวอย่างคำถามสำหรับการติดตามได้ซึ่ชนักเรียนที่ทำแฟ้มสะสมงาน

การเลือกหัวข้อ

1. เหตุผลที่เลือกทำหัวข้อนี้ มีประเด็นอะไรบ้างที่นักเรียนอยากรู้
2. หัวข้อที่เลือกนี้จะช่วยพัฒนานักเรียนอย่างไร
3. การทำแฟ้มสะสมนี้ท้าทายความสามารถของนักเรียนอย่างไร

การตั้งเป้าหมายการเรียนรู้

เนื้อหาประกอบการอบรมออนไลน์

คำถามเพื่อพัฒนากระบวนการคิด

ตามลำดับขั้นการเรียนรู้ตามแนวของเบนจามิน บลูม คำถามมีส่วนช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากระดับของการจำได้ (remember) อธิบายได้ (understanding) ไปสู่การประยุกต์ใช้ (applying) วิเคราะห์แยกแยะ (analyzing) ประเมิน (evaluating) และสร้างชิ้นใหม่ (creating/design) ตัวอย่างของคำถามและคำที่ควรใช้ มีดังต่อไปนี้

ระดับการใช้ความคิด	คำพูดหลัก/ ตัวอย่างลักษณะคำถาม
ความจำ	ตอบคำถามว่า ใคร ทำอะไร เมื่อไหร่ ที่ไหนอย่างไร หรือสิ่งที่รู้ จำได้ ก็ประเภท อะไรบ้าง อะไรถูก/ผิด จับคู่ หาความเหมือน/แตกต่าง ถามเพื่อหาว่าสิ่งใดที่นักเรียนควรทราบแต่ยังไม่ทราบ หรือจำไม่ได้ หรือยังมีความรู้ไม่ถูกต้อง บอกความหมาย จัดประเภท
ความเข้าใจ	ให้อธิบายด้วยคำพูดหรือวิธีการของตนเอง อภิปราย สรุปแนวคิด จัดกลุ่ม แสดงด้วยภาพ/เรื่องเล่า ยกตัวอย่าง ข้อสรุปของเรื่องนี้คืออะไร เข้าใจเรื่องที่ทำการศึกษาให้ดูอย่างไร แนวคิดของเรื่องนี้คืออะไร วิธีการที่แสดงในเรื่องนี้ต้องการบอกอะไร ประเด็นที่คิดว่าเป็นปัญหาคืออะไร เรื่องนี้
การนำไปใช้	ให้เลือก สาธิต ลำดับขั้นตอนการนำเรื่องนี้ไปใช้ จะปรับใช้กับเรื่องอื่นอย่างไร ต้องทำอะไรก่อนหลัง เอาไปใช้กับอะไรได้อีกบ้าง
การวิเคราะห์	ให้แยกแยะองค์ประกอบ หาความสัมพันธ์/ความแตกต่าง หลัก/รอง กระบวนการ เชื่อมโยง ประเด็นต่างๆ สาเหตุที่แท้จริงของปัญหานี้ คือ อะไร มีองค์ประกอบใดบ้าง ทำไมเรื่องนี้จึงเกิดขึ้น เพราะอะไรจึงเกิดการแพร่กระจาย ข้อใดมีอิทธิพลมาก/น้อยต่อการยอมรับของ... ต้องคิดถึงอะไรบ้างในการพิจารณาทางเลือก เพราะเหตุใดเราจึงพบเรื่องนี้ในกลุ่ม.....มาก/น้อยกว่ากลุ่มอื่น
การประเมิน	ให้พิจารณาเทียบกับเกณฑ์ สร้างเกณฑ์ ตัดสิน/ให้ระดับคะแนน- ความน่าเชื่อถือ-ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมของแต่ละทางเลือกในกรณีนี้เป็นอย่างไร เรื่องนี้มีความสำคัญมากน้อยเพียงใด เพราะอะไร ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือเพียงใด เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจควรเป็นอย่างไร ลำดับความสำคัญของแต่ละปัจจัยควรเป็นเช่นใด
การสร้างชิ้นใหม่	ให้ประกอบขึ้นใหม่ ริเริ่มใหม่ ปรับปรุง ออกแบบ เขียนใหม่ ข้อสมมุติฐานใหม่จากเรื่องนี้มีอะไรบ้าง มุมมองใหม่สำหรับเรื่องนี้เป็นแบบใด ถ้าจะมีวิธีที่ง่ายกว่านี้ วิธีนั้น คือ อะไร จากข้อมูลและความเข้าใจที่เกิดขึ้นเราจะมองหาอะไรบางอย่างที่แตกต่างจากที่มีอยู่

อ้างอิง : Brycehedstrom.com: revised Bloom's taxonomy by Lorin Anderson and David Krathtwohl

การบริหารจัดการโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

“การจัดการโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง นักเรียนในสถานศึกษาได้รับการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาในหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งในรูปแบบการเรียนการสอน และในกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนและชุมชน รวมทั้งมีการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ ให้สามารถเชื่อมต่อกับระบบบริการอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเสี่ยง หรือเผชิญปัญหาเป็นรายบุคคลได้อย่างเหมาะสม โดยยึดประโยชน์และความต้องการของเยาวชนเป็นหลัก และมีการดำเนินการร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้เกิดการสนับสนุนการเรียนรู้เพศวิถีศึกษา และการดูแลช่วยเหลือเยาวชนที่ต้องการความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม

การบริหารจัดการทั้งระบบเพื่อบรรลุเป้าหมายการดูแลป้องกันเรื่องเพศในโรงเรียน

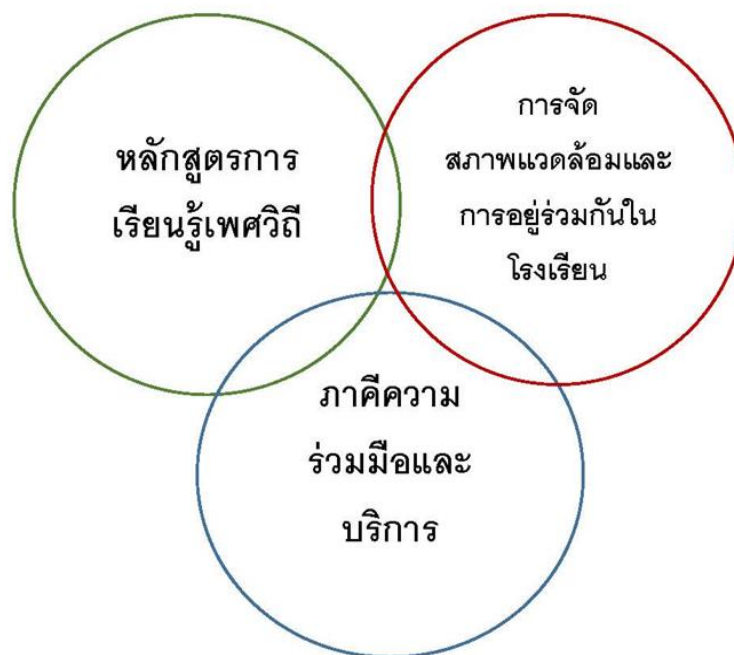
(Whole school approach)

การบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการดูแลและป้องกันปัญหาทางเพศ และเสริมสร้างสุขภาวะทางเพศ จึงต้องสร้างระบบการดำเนินการที่ครอบคลุมทุกมิติของการทำงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อบ่มเพาะทักษะสำคัญผ่านกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่อง และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่เผชิญปัญหาอย่างทันท่วงที มีประสิทธิภาพ มีความเป็นมิตรอย่างแท้จริงกับผู้เรียน

เนื้อหาประกอบการอบรมออนไลน์

องค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการดูแลและป้องกันปัญหาทางเพศอย่างเป็นระบบ ต้องครอบคลุม ๓ ด้านดังนี้

หลักสูตรการเรียนรู้เพศวิถี ที่ถูกออกแบบ และมีการจัดกระบวนการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ และมีส่วนร่วม

การจัดสภาพแวดล้อมและการอยู่ร่วมกันในโรงเรียน ทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ สิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือการกำหนดค่านิยม คุณค่า วัฒนธรรมการทำงาน รวมทั้งนโยบายของโรงเรียน ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และการทำงานเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์

ภาคีเครือข่ายและบริการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษา ทั้งภายในและ ภายนอก ได้แก่ นักเรียนและครู พ่อแม่ผู้ปกครอง เครือข่ายโรงเรียน หน่วยงานด้านสาธารณสุข คณะกรรมการสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานระดับนโยบาย องค์กรภาครัฐและเอกชนอื่นๆ รวมทั้งภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านพัฒนาสุขภาวะเยาวชน

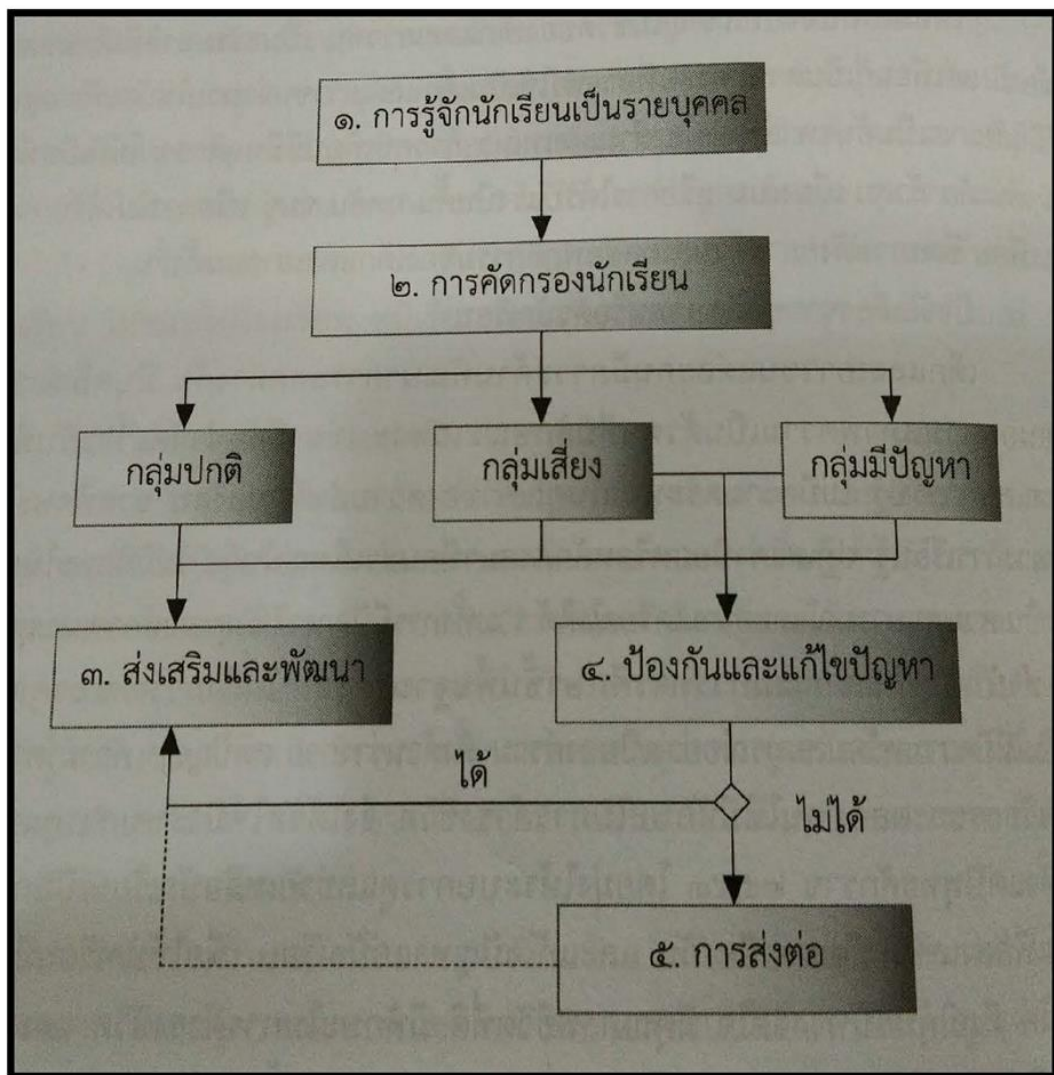

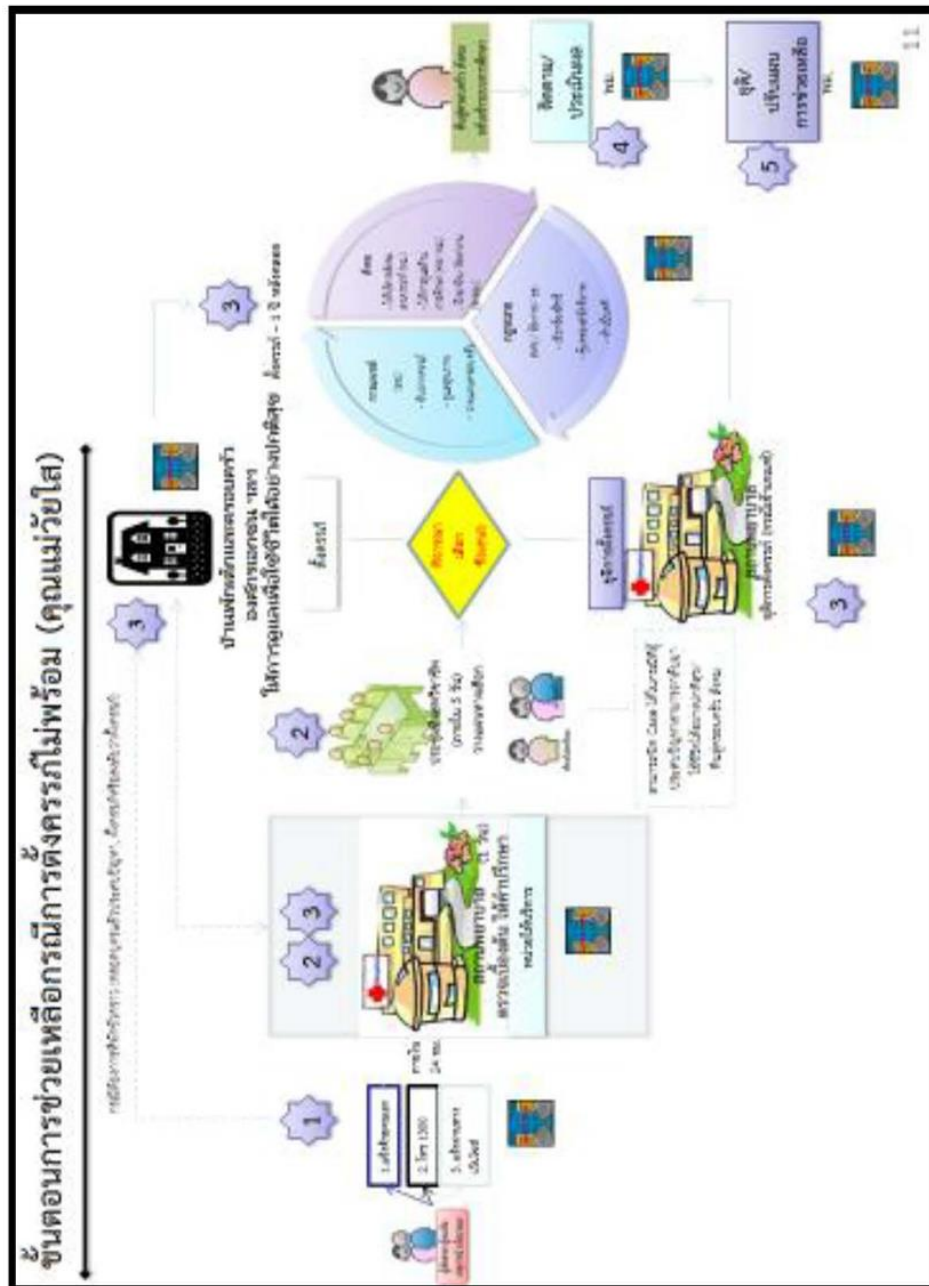
ขอบเขตการดำเนินงานภายในโรงเรียน

กระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

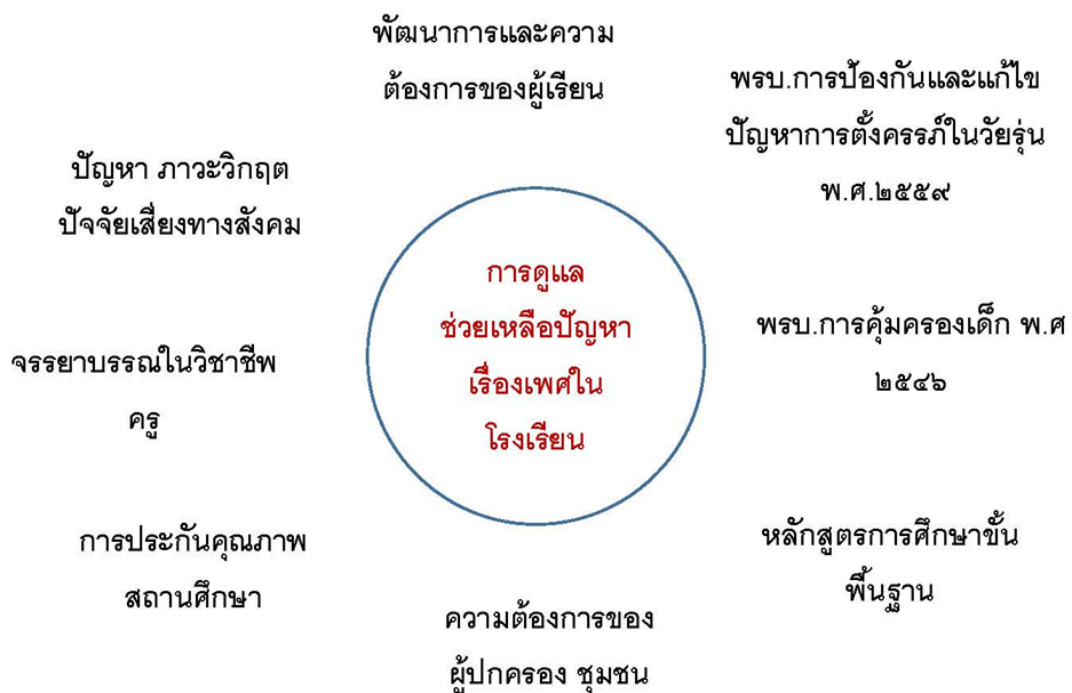

ระบบบริการและช่วยเหลือกรณีเผชิญปัญหาทางเพศและการตั้งครรภ์วัยรุ่นในพื้นที่

“...สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนดมาตรการสนับสนุน ส่งเสริม ศักยภาพ นักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกันแก้ไขปัญหา และการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยการมีส่วนร่วม ของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง..”

เยาวชนมีโอกาสผิดพลาดได้เสมอ ดังนั้นการช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในโรงเรียน จึงมีความ จำเป็นและสำคัญ ในท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีปัจจัยเสี่ยงทางสังคม เพื่อประคับประคองให้ผู้เรียนที่กำลังเผชิญ ปัญหาได้เรียนรู้และมีทางเลือก และดำเนินกระบวนการช่วยเหลือที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมตัดสินใจและรับผิดชอบตัวเอง

การดูแลและช่วยเหลือผู้เรียนเป็นหน้าที่ของครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว และครูประจำชั้น รวมทั้งครูทุกคนในโรงเรียนที่จะร่วมมือกัน โดยโรงเรียนต้องมีการบริหารจัดการให้ครบตามองค์ประกอบดังนี้

๑. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยมีข้อมูลด้านพฤติกรรม ความประพฤติ ความสนใจ ลักษณะพิเศษ ผลการเรียนรู้ ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว หรืออื่นๆ โดยใช้วิธีการหรือเครื่องมือต่างๆ เพื่อสะท้อนภาพรวมของนักเรียนเป็นรายคน
๒. การคัดกรองนักเรียน การจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อการเฝ้าระวัง หรือแยกกลุ่มที่มีสัญญาณของความ ต้องการช่วยเหลือหรือการดูแลเป็นพิเศษ และวางแผนช่วยเหลือในรูปแบบที่เหมาะสมตามความจำเป็น
๓. การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน เป็นการวางแผนจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลายรูปแบบ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต สร้างเสริมการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นทั้งในและนอกโรงเรียน เช่น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้มีการเพิ่มเติมทักษะการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง โครงการพิเศษสำหรับผู้เรียนเพื่อให้เข้าถึงความรู้และเครื่องมือทางด้านการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ การจัดกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครอง กิจกรรมโฮมรูม เป็นต้น
๔. การป้องกันและแก้ไขปัญา การช่วยเหลือในกรณีที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ บางปัญหาอาจจัดการได้โดยมีระบบบริการปรึกษาในโรงเรียน การสร้างเครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อน ในกรณีมีปัญหาที่ไม่สามารถจัดการได้ในโรงเรียน ต้องมีการประสานและส่งต่อหน่วยงานที่มีความถนัดเฉพาะด้าน หรือประสานทำงานร่วมกับเครือข่ายสหวิชาชีพในชุมชน เพื่อให้ได้รับการช่วยเหลืออย่างครบทุกมิติ

แนวทางการประสานงานและส่งต่อผู้เรียนที่เผชิญปัญหาทางเพศ

โรงเรียนสามารถเชื่อมประสานกับหน่วยงานในพื้นที่ ซึ่งมีบทบาทในการช่วยเหลือคุ้มครองสิทธิด้านต่างๆ เพื่อส่งต่อสำหรับกรณีการเผชิญปัญหาทางเพศและการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ทั้งด้านสุขภาพ สวัสดิการสังคม การพัฒนาศักยภาพและอาชีพ และการสงเคราะห์ช่วยเหลือตามความจำเป็น โดยมีระบบบริการดังต่อไปนี้

กฎกระทรวง

กำหนดประเภทของสถานศึกษาและการดำเนินการของสถานศึกษา
ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
พ.ศ. ๒๕๖๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ
การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๒ ให้สถานศึกษาแต่ละประเภทดังต่อไปนี้ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์
ในวัยรุ่น

(๑) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับ ดังต่อไปนี้

(ก) ระดับประถมศึกษา

(ข) ระดับมัธยมศึกษา

(๒) สถานศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษาตามหลักสูตร ดังต่อไปนี้

(ก) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

(ข) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

(ค) ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

(๓) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ข้อ ๓ ให้สถานศึกษาตามข้อ ๒ (๑) (ก) และ (ข) และ (๒) (ก) จัดให้มีการเรียนการสอน
เรื่องเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน โดยมีเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้
ในเรื่องเพศที่ครอบคลุมถึงพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล
พฤติกรรมทางเพศ สุขภาวะทางเพศ และมิติทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อเรื่องเพศ
รวมทั้งสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์ที่สำคัญกับ
ความหลากหลายและความเสมอภาคทางเพศ

ให้สถานศึกษาตามข้อ ๒ (๑) (ก) และ (ข) และ (๒) (ก) จัดให้มีการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับประสิทธิผลของการเรียนการสอนตามวรรคหนึ่งอย่างเป็นระบบ และให้เป็นส่วนหนึ่งของการวัดผลการศึกษา

ข้อ ๔ ให้สถานศึกษาตามข้อ ๒ (๒) (ข) และ (ค) และ (๓) จัดให้มีการเรียนการสอนเรื่องเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักศึกษา โดยสอดคล้องกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องเพศตามข้อ ๓ วรรคหนึ่ง และจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการเรียนการสอนดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ตามที่สถานศึกษาดังกล่าวกำหนด

ข้อ ๕ ให้สถานศึกษาตามข้อ ๒ จัดหาและพัฒนาผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถ มีทัศนคติที่ดี และมีทักษะการสอนที่เหมาะสม รวมทั้งเข้าใจจิตวิทยาการเรียนรู้ของนักเรียนหรือนักศึกษาแต่ละระดับที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถสอนเพศวิถีศึกษา ทักษะชีวิต และให้คำปรึกษาในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแก่นักเรียนหรือนักศึกษา

ในกรณีที่สถานศึกษาตามข้อ ๒ มีผู้สอนเพศวิถีศึกษา ทักษะชีวิต และให้คำปรึกษาไม่เพียงพอ ให้สถานศึกษานั้นประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานของเอกชนที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถในการสอนเพศวิถีศึกษา ทักษะชีวิต และให้คำปรึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อขอรับการสนับสนุนหรือทำหน้าที่เป็นผู้สอนเพศวิถีศึกษา ทักษะชีวิต และให้คำปรึกษาดังกล่าวให้เหมาะสมและเพียงพอ

ข้อ ๖ ให้สถานศึกษาตามข้อ ๒ (๓) พัฒนาการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ หรือคณะหรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้และสามารถสอนเพศวิถีศึกษา ทักษะชีวิต และให้คำปรึกษาในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นตามข้อ ๕ วรรคหนึ่ง

ข้อ ๗ สถานศึกษาตามข้อ ๒ ที่มีนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งตั้งครรภ์อยู่ในสถานศึกษา ต้องไม่ให้นักเรียนหรือนักศึกษานั้นออกจากสถานศึกษาดังกล่าว เว้นแต่เป็นการย้ายสถานศึกษา

ให้สถานศึกษาตามวรรคหนึ่ง จัดให้มีระบบการดูแล ช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งตั้งครรภ์ให้ได้รับการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสมและต่อเนื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) อนุญาตให้นักเรียนหรือนักศึกษาดังกล่าวหยุดพักการศึกษาในระหว่างการตั้งครรภ์ การคลอด และหลังคลอดเพื่อดูแลบุตร ตามความเหมาะสม และจัดการเรียนการสอนให้เกิดความยืดหยุ่นตามศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

(๒) จัดให้มีผู้ให้คำปรึกษาตามข้อ ๕ โดยร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ซึ่งปกครองดูแลนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งตั้งครรภ์ในการให้ความช่วยเหลือและสร้างความเข้าใจสำหรับการอยู่ร่วมกับสังคม ทั้งนี้ ให้สถานศึกษาอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งตั้งครรภ์

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังครรภในวัยร่น พ.ศ. ๒๕๕๙ บัญญัติให้สถานศึกษาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังครรภในวัยร่น โดยการกำหนดประเภทของสถานศึกษาและการดำเนินการของสถานศึกษาแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

เพื่อประโยชน์ในการจัดระบบตามวรรคสอง ให้สถานศึกษาจัดให้มีช่องทางหรือวิธีการที่หลากหลายในการดูแล ช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งตั้งครรภ์ รวมทั้งประสานงานและร่วมมือกับแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการยุติธรรม หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง เพื่อให้การดูแล ช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งตั้งครรภ์นั้น

ข้อ ๘ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องส่งต่อนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งตั้งครรภ์ให้ได้รับการอนามัย การเจริญพันธุ์หรือการจัดสวัสดิการสังคม ให้สถานศึกษาตามข้อ ๒ จัดให้มีระบบการส่งต่อโดยประสานกับสถานบริการหรือหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานของเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งตั้งครรภ์นั้นได้รับการอนามัยการเจริญพันธุ์และการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสม

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

เนื้อหาประกอบการอบรมออนไลน์

เพศวิถีศึกษา ดังนั้นหลังเรียนจบครบทุกหน่วยการเรียนรู้และทำแบบทดสอบก่อน-หลังเสร็จเรียบร้อยแล้ว ท่านต้องส่งพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้สาระเพศวิถีศึกษาอย่างน้อย 1 แผนและจัดส่งภายใน 1 เดือน โดยอัปโหลดแผนขึ้นที่..... หลังจากนั้นศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบเรื่องเพศวิถีจะตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ และแจ้งกลับในกรณีที่มีข้อแก้ไขหรือปรับปรุงแผน ภายในระยะเวลา 2 เดือน หากท่านยังไม่ได้รับการแจ้งกลับหรือไม่สามารถดำเนินการดาวน์โหลดใบอนุมัติการจบหลักสูตรได้ ให้ท่านประสานงานติดต่อไปยังศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบสาระเพศวิถีศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาที่สังกัด

แบบฟอร์มแผนการจัดการเรียนรู้สาระเพศวิถีศึกษา

- 1) ชื่อแผน ภัยจากสื่อออนไลน์ ปัญหาการล่อลวงและละเมิดทางเพศผ่านสื่อออนไลน์
- 2) ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6
- 3) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ เข้าใจและเห็นคุณค่าของการหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน

- 4) สาระสำคัญ

การเสนอแนวทาง การป้องกันปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน การศึกษา และวิเคราะห์ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน เห็นคุณค่าของการหลีกเลี่ยง การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน

- 5) วัตถุประสงค์

- 1 ระบุปัญหาและผลกระทบ ที่เกิดจากการหลงเชื่อ ถูกล่อลวงและละเมิดทางเพศ
- 2 เสนอแนวทาง การป้องกัน การหลีกเลี่ยง
- 3 เห็นคุณค่าการหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน

6. กิจกรรมการเรียนรู้

6.1 ขั้นเข้าสู่บทเรียน

- การพูดคุยกับนักเรียน ทักทาย กับนักเรียนทุกคน บอกหัวข้อ เรื่องที่จะเรียน และวัตถุประสงค์ สร้างปฏิสัมพันธ์ อาจโดยการสัมผัส เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ จัดกลุ่มโดยใช้ช่อดอกไม้ โดยเลือกดอกไม้เพื่อจัดกลุ่มตามชื่อผลไม้ที่หยิบได้ (ประมาณกลุ่มละ 5 – 6 คน)

แจกชุดคำถาม (ใบงาน) :

สื่อออนไลน์ ปัญหาการล่อลวงและล่วงละเมิดทางเพศ ผ่านสื่อออนไลน์

* ประโยชน์

* โทษ

* แนวทางในการปฏิบัติตนในการใช้สื่อออนไลน์

6.2 ขั้นการจัดการเรียนรู้

6.2.1 นักเรียนดูคลิปวิดีโอที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ (ใช้เวลา 15 นาที)

6.2.2 ครูตั้งคำถามกระตุ้นการคิด โดยใช้ชุดคำถามประมาณนี้ (ใช้เวลา 20 นาที)

เนื้อหาประกอบการอบรมออนไลน์

- ถ้านักเรียนอยู่ในเหตุการณ์ในคลิป ถ้าเป็นตัวนักเรียนจำทำอย่างไร
- ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของคนในคลิปและทราบเรื่องนี้ก่อนเกิดเหตุการณ์

นักเรียนจำทำอย่างไร

- ถ้าคนในคลิปทำการสำเร็จ คิดว่าจะเกิดอะไรขึ้น
- ถ้ามีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน คิดว่าจะเกิดปัญหาอะไรบ้าง

และนักเรียนคิดว่ามีผลกระทบต่อใครบ้าง

- นักเรียนมีแนวทางในการหลีกเลี่ยงการถูกละเมิดทางเพศอย่างไร
- คำถามอื่น ๆ เพื่อกระตุ้นความคิดของนักเรียน
- (นักเรียนต่างเสนอความคิด และแนวทางของแต่ละคน โดยการกระตุ้นด้วยคำถาม

อื่น ๆ ตามสถานการณ์)

6.2.3 นักเรียนเขียนทางเลือกในการปรับตัว รู้เท่าทัน ในการใช้สื่อออนไลน์เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกละเมิดทางเพศในใบงานที่ครูแจกให้ของแต่ละคน (ใช้เวลา 15 นาที)

6.3 ขั้นสรุป (ใช้เวลา 10 นาที)

ครูและนักเรียนสรุปองค์ความรู้ และผลการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับ ส่งใบงาน อ่านใบงานที่น่าสนใจ

การเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

1. คลิปวิดีโอ
2. ใบงาน
3. บัตรดอกไม้ใช้จัดกลุ่ม

วัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรม
2. การตอบคำถาม
3. ใบงาน

การเผยแพร่ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ และอื่น ๆ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ

1. การนำความรู้จาก หลักสูตร “การสอนเพศวิถีศึกษา : การพัฒนาการเรียนรู้รูปแบบ E-Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้สอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ปีการศึกษา 2563 ซึ่งเป็นหลักสูตรออนไลน์ ที่ได้รับมาถ่ายทอดให้คณะครูระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกท่านนำไปใช้ในการพัฒนานักเรียนในชั้นเรียนของตนเองตามกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในระดับชั้นเรียนที่รับผิดชอบ

2. ให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาทำการประเมินนักเรียนในชั้นเรียนตามเทคนิคและวิธีการตามความรู้ที่ได้รับจากคลิปปิดีโอ หลักสูตร “การสอนเพศวิถีศึกษา : การพัฒนาการเรียนรู้รูปแบบ E-Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้สอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ปีการศึกษา 2563 ” ซึ่งเป็นหลักสูตรออนไลน์ เพื่อฝ่ายวิชาการจะนำผลที่ได้จากการประเมินไปสู่การเรียนรู้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อกำหนดแนวทางแก้ปัญหาและนวัตกรรมที่ใช้ความรู้จาก หลักสูตร “การสอนเพศวิถีศึกษา : การพัฒนาการเรียนรู้รูปแบบ E-Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้สอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ปีการศึกษา 2563 ซึ่งเป็นหลักสูตรออนไลน์ ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

3. ให้ครูทุกท่านจัดเก็บร่องรอยหลักฐานการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามกลวิธีและเทคนิค หลักสูตร “การสอนเพศวิถีศึกษา : การพัฒนาการเรียนรู้รูปแบบ E-Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้สอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ปีการศึกษา 2563 ซึ่งเป็นหลักสูตรออนไลน์ ระดับชั้นเรียน เพื่อเตรียมรองรับการประเมินจากคณะกรรมการประเมินในการขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะต่อไป

4. การประชาสัมพันธ์คณะครูในโรงเรียนให้พัฒนาผลงานทางวิชาการตาม หลักสูตร “การสอนเพศวิถีศึกษา : การพัฒนาการเรียนรู้รูปแบบ E-Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้สอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ปีการศึกษา 2563 ซึ่งเป็นหลักสูตรออนไลน์ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนของตนเอง เมื่อใช้แล้วเกิดผลดีสามารถพัฒนา เรื่องของ “เพศวิถีศึกษา” ในระดับชั้นเรียนต่อไป
ข้อเสนอแนะให้โรงเรียน พิจารณาดำเนินการ คือ

ทางฝ่ายบริหารควรกระตุ้นให้ครูทุกคนในโรงเรียนคิดค้น พัฒนานวัตกรรมพัฒนางานกิจกรรมตาม หลักสูตร หลักสูตร “เพศวิถีศึกษา” ซึ่งเป็นหลักสูตรออนไลน์ เพื่อช่วยพัฒนานักเรียนในโรงเรียน และเพื่อจัดทำเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง และโรงเรียน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

ลงชื่อ.....ผู้รายงาน

(นางสาวกชพร หมุนหลี่)

ตำแหน่งผู้ช่วย

เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้สอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

[illegible]

ลงชื่อ ปิพร ผู้เผยแพร่เอกสาร

(นางสาวกชพร หมุนหลี่)

ตำแหน่งครูผู้ช่วย โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์)

ภาคผนวก

วุฒิบัตร

CSE-Elearning,OBEC : 0126904

ขอมอบวุฒิบัตรนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางสาว กชพร หมุนหลี

ได้สำเร็จการอบรมหลักสูตรครูกับการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษา

“การสอนเพศวิถีศึกษา : การพัฒนาการเรียนรู้แบบ E - Learning
เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้สอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

จำนวน 22 ชั่วโมง

ขออำนวยการให้มีความเจริญรุ่งเรืองสถาพร และสร้างคามดีงามนี้ไว้ตลอดไป

ให้ไว้ ณ วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2564

(พันตแพทย์ศิริเกียรติ เหลียงกอบกิจ)

ผู้ช่วยผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

(นายอัมพร พินะสา)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นางกานา เหวือนระวี)

ผู้อำนวยการมูลนิธิแพथทูเฮลท์

